

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

NİĞDE BELEDİYESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	11
7.	DENETİM BULGULARI.....	11
8.	EKLER.....	73

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Personel Durumu	2
Tablo 2:2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3:2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4:2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	4
Tablo 5:Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	5
Tablo 6:Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	6
Tablo 7:Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8:Gider Kaydedilen Kamulaştırma Bedelleri.....	17
Tablo 9: Su Kayıp ve Kaçak Oranı	21
Tablo 10: 31.12.2023 İtibariyle Su Faturası Alacakları	30
Tablo 11: Niğde Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmesi Kira Bilgileri	45
Tablo 12:Pazarlık Usulü (51/g) ile Kiraya Verilen Yerler	49
Tablo 13:Doğrudan Temin ile Yaptırılan İşler.....	55
Tablo 14:Kısımlara Bölünerek Yapılan Alımlara İlişkin Liste 1	58
Tablo 15:Kısımlara Bölünerek Yapılan Alımlara İlişkin Liste 2.....	59

KISALTMALAR

AŞ : Anonim Şirketi

KDV : Katma Değer Vergisi

KHK: Kanun Hükümünde Kararname

SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu

TİC : Ticaret

TL : Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi
2. Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında İzlenen Tutarların Gerçek Durumu Yansıtmaması
3. Taşıtlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Gider Kaydedilmesi
4. Kamulaştırma Yolu ile Edinilen Duran Varlıkların Hatalı Muhasebeleştirilmesi
5. İdarenin Ortağı Olduğu Şirketlerin Sermaye Tutarlarıyla Muhasebe Kayıtlarının Farklı Olması
6. Yol Yapımı Amacıyla Satın Alınan İlk Madde ve Malzemelerin İlgili Duran Varlık Maliyetine Eklenmeden Doğrudan Gider Kaydedilmesi

B. Diğer Bulgular

1. İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp-Kaçak Oranının Yüksek Olması
2. Kamu İdaresine Ait Taşınmazların Tahsis Yapılabilecek Kamu İdareleri Arasında Sayılmayan Şirketlere Tahsis Edilmesi
3. Su ve Kullanılmış Suların Uzaklaştırılması Bedellerinin Maliyetinin Altında Belirlenmesi
4. Ücretsiz Su Kullanılan Yerlerde Sayaç Bulunmaması
5. İçme Suyu ve Atık Su Aboneliği Kaynaklı Alacakların Takibinin Düzenli Olarak Yapılmaması
6. Su Abonelik Bedellerinin İadesinde Güncelleme Yapılmaması
7. Belediyenin Su Gelirleri Üzerinden Hesaplanan Katma Değer Vergisinin Hatalı Beyan Edilmesi
8. Toplu Taşıma Hizmeti Karşılığında Toplanacak Gelirlerin Elde Edilmesi Sürecinde Uygulama Hataları Bulunması

9. Toplu Taşımada Kullanılan Akıllı Kartların İlk Satış Bedelinin Belediye Meclis Kararı Olmaksızın Toplu Ulaşımı Sağlayan Kooperatif Tarafından Belirlenmesi
10. Toplu Taşımada Kullanılan Kartların Vizelenmesine İlişkin İşlemlerin Kontrol Riskleri Barındırması
11. Ticari Taksi, Tahsisli Özel Halk Otobüsü ile Servis Araçlarına Ait Plakaların İdare Tarafından İhale Edilmeksizin Süresiz Olarak Verilmesi
12. Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmecilik Hakkının Kira Süresi Sonunda Yeniden İhale Edilmeyerek Aynı Kiracıya Kullandırılması
13. Taşınmaz Kira Bedellerinin Günün Emsal ve Rayiç Bedellerine Göre Güncellenmemesi
14. Belediye Mülkiyetindeki Bazı Taşınmazların Pazarlık Usulü ile Kiraya Verilmesi
15. İdare Taşınmazlarının Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Süresiz Olarak Tahsis Edilmesi
16. Pazar Yerlerinde Aynı Kişilere İki'den Fazla Yer Verilmesi
17. Taşınmaz Satış İşlemlerinde Tahakkuk Esaslı Muhasebe Sistemi Esaslarına Uyulmaması
18. Bazı Alımlarda Gerekli Şartlar Oluşmadan Temel İhale Usulleri Yerine Doğrudan Temin Usulünün Uygulanması
19. Mal ve Hizmet Alımlarının 4734 Sayılı Kanun'da Öngörülen İhale Usulleri Yerine Parçalara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi
20. Bazı Yapım İşlerinde "İnşaat Sigortası (Bütün Riskler)" Poliçesinde Yüzde İki'den Fazla Muafiyet Uygulanması
21. Fazla Çalışmada Mevzuatta Belirlenen Süreye Uyulmaması
22. Teftiş Kurulu Müdürlüğüne Gerekli Şartlar Sağlanmadan Atama Yapılması
23. Ambalaj Atıklarının Toplanması ve Değerlendirilmesi Hakkının Bedelsiz ve İhalesiz Olarak Devredilmesi
24. Hafta Sonu Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının Hafta Tatili Günlerinde Alınması
25. Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinin Belirlenmemesi ve Tahsil Edilmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Niğde Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'a göre Niğde Belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Niğde Belediyesinin karar organı olan Niğde Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere 31 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Niğde Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 2 birim belirlenmiştir. Bunlar Özel Kalem Müdürlüğü ve İç Denetim Birimi'dir. Başkana bağlı memurlar arasından atanan 2 başkan yardımcısı, meclis üyeleri arasından atanan 2 başkan yardımcısı görev yapmaktadır. Belediyenin 25 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1:Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	540	204
Sözleşmeli Personel		
Kadrolu İşçi	260	93
Geçici İşçi		
Toplam	800	297
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		839

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu toplam 2 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Niğde Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Niğde Belediyesinin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2:2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Aktarmayla		Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
				Eklene (+)	Düşülen (-)			
01	Personel Giderleri	83.210.026,72	11.500.000,00	56.346.247,18	11.333.338,82	139.722.935,08	127.060.197,93	12.662.737,15
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	20.145.266,18	0,00	7.633.759,22	8.109.205,74	19.969.819,66	17.106.812,51	2.563.007,15
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	632.585.973,73	262.500.000,00	153.189.338,93	91.591.161,10	956.684.151,56	880.287.852,31	76.396.299,25
04	Faiz Giderleri	10.001.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	11.001.000,00	10.272.842,04	728.157,96
05	Cari Transferler	10.496.900,00	0,00	25.675.896,66	981.340,74	35.191.455,92	30.964.564,68	4.226.891,24
06	Sermaye Giderleri	116.237.140,00	14.000.000,00	6.470.032,26	58.643.167,84	78.064.004,42	56.135.787,88	21.928.216,54
07	Sermaye Transferleri	4.000.000,00	0,00	0,00	4.000.000,00	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	80.000.000,00	0,00	0,00	75.251.060,01	4.748.939,99	0,00	4.748.939,99
10	Sosyal Güv.ve Sos. Yardım Hiz.	406.000,00	0,00	0,00	406.000,00	0,00	0,00	0,00

Toplam	957.082.306,63	288.000.000,00	250.315.274,25	250.315.274,25	1.245.082.306,63	1.121.828.057,35	123.254.249,28
--------	----------------	----------------	----------------	----------------	------------------	------------------	----------------

Niğde Belediyesinin 2023 mali yılı bütçesi ile 957.082.306,63 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içerisinde 288.000.000,00TL ek bütçe yapılmış ve toplam bütçe 1.245.082.306,63 TL olmuştur. Yıl içinde 1.121.828.057,35 TL bütçe gideri gerçekleşmiş ve kullanılmayan 123.254.249,28 TL ödenek iptal edilmiştir. 2024 yılına devreden ödenek olmamıştır.

Tablo 3:2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Ek bütçe Gelir Tahmini (TL)	Toplam (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	97.157.583,74	0,00	97.157.583,74	67.865.959,75	23.790,39	67.842.169,36	69,83
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	157.643.824,81	0,00	157.643.824,81	114.761.795,99	221.172,95	114.540.623,04	72,65
04-Alınan Bağış ve Yardımlar	17.949.680,00	38.000.000,00	55.949.680,00	38.815.496,47	3.213,85	38.812.282,62	69,36
05-Diğer Gelirler	535.445.237,56	150.000.000,00	685.445.237,56	723.364.741,12	127.409,24	723.237.331,88	105,51
06-Sermaye Gelirleri	148.885.980,52	100.000.000,00	248.885.980,52	149.647.300,33	0,00	149.647.300,33	60,12
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
09-Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Toplam	957.082.306,63	288.000.000,00	1.245.082.306,63	1.094.455.293,66	375.586,43	1.094.079.707,23	87,87

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri %87,87 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %69,83 ve teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %72,65 diğer gelirler %105,51, sermaye gelirleri ise %60,12 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 4:2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	94.710.026,72	127.060.197,93	134,15
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	20.145.266,18	17.106.812,51	84,91
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	895.085.973,73	880.287.852,31	98,34
04- Faiz Gideri	10.001.000,00	10.272.842,04	102,71
05- Cari Transferler	10.496.900,00	30.964.564,68	294,98

06- Sermaye Giderleri	130.237.140,00	56.135.787,88	43,10
07- Sermaye Transferleri	4.000.000,00	0,00	-
08- Borç Verme	0,00	0,00	-
09- Yedek Ödenekler	80.000.000,00	0,00	-
10-Sosyal Güv. Ve Sosyal Yar. Hiz.	406.000,00	0,00	-
Toplam	1.245.082.306,63	1.121.828.057,35	90,10

İdarenin 2023 yılı başlangıç ödeneği 957.082.306,63 TL olup yıl içerisinde yapılan 288.000.000,00 TL'lik ek bütçe ile birlikte toplam bütçe ödenekleri 1.245.082.306,63 TL olmuştur.

Buna göre 2023 yılında bütçe giderleri 1.121.828.057,35 TL ile %90,10 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri %84,91, Mal ve Hizmet Alım Giderleri %98,34, Faiz Giderleri %102,71, Cari Transferler %144,05, Sermaye giderleri ise %43,10 oranında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A*100]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B*100]
Vergi Gelirleri	22.902.181,72	46.198.210,15	67.842.169,36	101,71	46,85
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	35.556.615,34	74.951.859,13	114.540.623,04	110,79	52,81
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	4.868.318,71	19.837.894,03	38.812.282,62	307,48	95,64
Diğer Gelirler	200.869.588,98	394.056.474,86	723.237.331,88	96,18	83,53
Sermaye Gelirleri	22.615.982,03	52.694.868,42	149.647.300,33	133,00	183,98
Toplam	286.812.685,78	587.739.306,59	1.094.079.707,23	104,92	86,15
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Net Toplam	286.812.685,78	587.739.306,59	1.094.079.707,23	104,92	86,15

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre 506.340.400,64 TL'lik (%86,15) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 21.643.959,21 TL (%46,85), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 39.588.763,91 TL (%52,81), alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 18.974.388,59 TL (%95,64), diğer gelirlerde 329.180.857,02TL (%83,53) ve sermaye gelirlerinde 96.952.431,91 TL (%183,98) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Söz konusu artışlar vergi gelirlerinde rayiç değerlerden, diğer gelirlerde merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylardan, sermaye gelirlerinde ise arsa satışlarından kaynaklanmıştır.

Tablo 6:Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A) /A*100]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B) /B*100]
Personel Giderleri	43.223.456,97	56.798.081,64	127.060.197,93	31,41	123,70
SGK Devlet Prim Giderleri	6.181.646,67	9.127.821,04	17.106.812,51	47,66	87,41
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	174.715.706,23	455.432.936,40	880.287.852,31	160,67	93,28
Faiz Giderleri	12.483.661,13	12.701.911,66	10.272.842,04	1,75	-19,12
Cari Transferler	5.147.016,38	12.251.781,89	30.964.564,68	138,03	152,73
Sermaye Giderleri	50.384.757,23	34.751.879,07	56.135.787,88	-31,03	61,53
Sermaye Transferleri	3.000.000,00	0,0	0,0	-100,00	0
Toplam	295.136.244,61	581.064.411,70	1.121.828.057,35	96,88	93,06

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında bir önceki yıla göre 540.763.645,65TL (%93,06) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2023 yılında personel giderlerinin 70.262.116,29 TL (%123,70) arttığı, sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 7.978.991,47 TL (%87,41) arttığı görülmektedir. Mal alım ve hizmet giderlerinde 424.854.915,91 TL'lik (%93,28), faiz giderlerinde-2.429.069,62 TL (%-19,12) azalış olurken; cari transferlerde 18.712.782,79 TL (%152,73) artış ve sermaye giderlerinde 21.283.908,81 TL'lik (%61,53) artış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 1.079.286.366,78 TL, Faaliyet Geliri 1.135.145.787,35 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 55.859.420,57 TL olarak gerçekleşmiştir.

Niğde Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7:Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Niğde Belediyesi Personel Anonim Şirketi	50.000,00 TL	50.000,00	100
2	Niğde Belediyesi Ticaret Anonim Şirketi	18.250.000,00 TL	18.250.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Niğde Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir. Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

- 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
- 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

-Birleştirilmiş veriler defteri,

-Geçici ve kesin mizan,

-Bilanço,

-Faaliyet sonuçları tablosu,

-İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

İdare organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası ile hassas görevlere ilişkin prosedürler, tam olarak belirlenmiş ve İdare çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

İdare iç kontrol riski belirlememiştir. Böylelikle İdarede risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılamamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuş ve yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak "görevler ayrılığı" ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata kısmen uygun hazırlanmıştır. Malî bilgiler başlığı altında; yardım yapılan birlik, kurum ve kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgilere, hedeflerde meydana gelen sapmaların nedenlerine, iç ve dış malî denetim sonuçları hakkındaki

özet bilgilere yer verilmemiştir. Ayrıca İdare faaliyet raporunun “öneri ve tedbirler” bölümü bulunmamaktadır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sisteminin değerlendirilmesine yönelik olarak herhangi bir çalışma yapılmamaktadır. Belediyede iç denetim birimi kurulmamıştır ve iç denetçi bulunmamaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Niğde Belediyesinin 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi

İdare taşınmazlarının tapu bilgilerinin fiili durumla uyumlulaştırılmadığı, numaralandırılma, dosyalama ve cins tashihi işlemlerinin tamamlanmadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenmediği görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığınca; 5018 sayılı Kanun'un 44, 45 ve 60'ıncı maddelerine dayanılarak Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallerin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in 1'inci maddesinde, Yönetmelik'in amacının; genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiş ve Yönetmelik'in diğer maddelerinde kamu idarelerinin tasarrufunda bulunan taşınmazların kaydına ve buna ilişkin cetvellerin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu işlerle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmiştir.

Yönetmelik'in "Kayıt ve Kontrol İşlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre:

Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri; kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması olup, kayıtların belgeye dayanması esastır. "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazlar maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenler ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacaktır.

Taşınmazların rayiç değeri; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanlar ise bu idarelerce tespit edilecek ve taşınmazların kayıtlara alınan değeri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenecektir. Ayrıca, kayıt işlemleri, taşınmaz giriş ve çıkış kayıtlarının tutulması ve ilgili cetvellere kaydedilmesi süreçlerini kapsamaktadır.

Yönetmelik'in "Taşınmazların numaralandırılması" başlıklı 8'inci maddesine göre, kamu idarelerince kaydedilen her taşınmaz için daha önce belirlenmiş taşınmaz numarası var ise bu taşınmaz numarası, yoksa kamu idarelerinin belirleyeceği taşınmaz numarası verilecektir.

Yönetmelik'in "Dosyalama" başlıklı 9'uncu maddesinde; kamu idarelerince kaydedilen her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan birer dosya oluşturulacağı, dosyalama

işleminin nasıl yapılacağı, hangi tasarruf işlemi için ne tür belgelerin ekleneceği ayrıntısıyla düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesine göre, kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınacak olup kamu idareleri taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yapacaklardır. Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanacaktır.

Diğer yandan, aynı Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinde de tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereğince; tapu bilgilerinin temin edilerek fiili envanterin yapılması, mevzuatında belirtilen şekilde kayda esas değerlerinin tespit edilmesi, her bir taşınmaz için numaralandırma, dosyalama ve cins tashihi işlemlerinin yapılması, taşınmaz icmal cetvellerinin konsolide edilmesi, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği gereği taşınmazların mali tablolarında gösterilmesi ve tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; mevzuatında belirtilen süre itibarıyla taşınmaz tapu bilgileri ile fiili durum uyumlulaştırılmasının yapılamadığı ve numaralandırma, dosyalama, cins tashihi ve envanter çalışmalarının tamamlanamadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebeleştirme işlemlerinin güncellenemediği; belirtilen eksikliklerin hâlihazırda da devam ettiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; taşınmaz bilgi sistemi alt yapısının kurularak ilgili mevzuat hükümlerince envanter çalışmalarının yapıldığı ve söz konusu çalışmalara ait belgelerin İdare cevabı eki olarak sunulduğu ifade edilmiştir.

İdare tarafından yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, 2023 yılı itibarıyla taşınmaz cins tashihi ile rayiç değer tespit çalışmalarının tamamlanması ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenmesi işlemleri, çalışmalara devam edilmekle birlikte, tamamlanamamıştır. İdare cevabı eki olarak gönderilmiş olan belgelerin ise, Niğde

Belediyesine ait bazı taşınmazların Tapu kayıtlarındaki durumunu gösteren belgeler olduğu görülmektedir. Bu belgelerden; Belediyeye ait taşınmazların tamamının bu belgelerde gösterilen taşınmazlar olup olmadığına, Belediye taşınmazlarının tamamının tapuda kayıtlı olduğuna, Belediyenin tapuda kayıtlı olan taşınmazlarının maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerlerinin tespit edilerek kayıtlara alındığına, envanter çalışmalarının bütün taşınmazlar için tamamlanıp tamamlanmadığına ve taşınmazların tamamı için cins tahsisi işlemlerinin yapıp yapılmadığına ait bir belirleme yapılması mümkün görünmemektedir. Diğer taraftan, İdare tarafından gönderilen belgelerin, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in ilgili maddelerinde bahsedilen ve Yönetmelik ekinde yer alan envanter işlemlerinin kaydedildiği belgeler olmadığı da anlaşılmaktadır. Ayrıca tamamlandığı ifade edilen envanter çalışmaları sonucunda muhasebe bilgilerinin güncellenerek muhasebe kayıtlarının yapıldığının gösterildiği herhangi bir belge de sunulmamıştır. Dolayısıyla bulguda belirtilen taşınmaz kayıt işlemlerinin tamamlanmaması nedeniyle, 2023 yılı bilançosunda 25-Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu hatalı tutarlarla yer almıştır.

Netice olarak; İdare taşınmazlarının cins tashihi ile rayiç değer tespit çalışmalarının yapılması, numaralandırılma ve dosyalama işlemlerinin tamamlanması, taşınmaz tapu bilgileri ile fiili durumun uyumlulaştırılması ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında İzlenen Tutarların Gerçek Durumu Yansıtması

Belediye tarafından 2023 yılı içinde 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabında izlenen ve yılı içinde tahsil edilemeyen alacakların tamamının, dönem sonunda herhangi bir takibat işlemi başlatılmadan 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 89'uncu maddesinde, Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının, mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 90'ıncı maddesinde ise; ilgili servislerce muhasebe servisine bildirilen takibe alınmış alacakların, düzenlenecek muhasebe işlem fişi ile Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına borç, ilgisine göre Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına alacak kaydedilerek takip

kayıtlarının yapılacağı; ayrıca söz konusu takibe alma işlemlerinin ilgili servislerce gün sonuna kadar muhasebeye bildirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, tahakkuk etmiş bir alacağın 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılabilmesi için söz konusu alacağa ilişkin ilgili servislerce takip işlemlerinin başlatılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Belediye tarafından 2023 yılı içinde 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabında izlenen ve yıl içinde tahsil edilemeyen alacağın tamamının, dönem sonunda herhangi bir takip işlemi başlatılmadan 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarıldığı görülmüş olup geçmişten devreden tutarlar da dâhil edildiğinde hesabın borç bakiyesi toplamının 13.778.531,01 TL olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, takip işlemi başlatılmayan alacakların gerçeğe aykırı olarak 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılması faaliyet alacakları hakkında doğru ve güvenilir bilgi sunulmasını engellediğinden 2023 yılı Bilançosunda 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı ve 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı itibarıyla hataya neden olunmuştur.

BULGU 3: Taşıtlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Gider Kaydedilmesi

Taşıtlar için yapılan değer artırıcı nitelikteki harcamaların maliyet bedellerine eklenerek 254 Taşıtlar Hesabında izlenmesi gerekirken doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemleri açıklayan 187'nci maddesinde, maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyetin, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplamasında da dikkate alınacağı; bunların dışında yapılan her türlü normal bakım ve onarım harcamalarının ise gider olarak kaydedileceği belirtilmiştir.

Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 47 sıra numaralı Amortisman ve Tükenme Payları Tebliği'nde, duran varlıklardan hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı belirtilmiş olup Tebliğ'in 4'üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olacağı, maliyet bedelinin ise, bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamaların veya verilen

kıymetlerin toplamı olacağı, bir varlık için yapılan harcamaların, kayıtlı değerine ilave edilmesi halinde amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılacağı belirtilmiştir.

Anılan Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde, hesaplarda kayıtlı dayanıklı taşınırların her biri için 14.000,00 TL'yi aşan harcamaların değer artırıcı harcama olarak kabul edileceği ve ilgili varlığın kayıtlı değerine ilave edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerine göre duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının ise söz konusu duran varlığın yenilenen değeri üzerinden hesaplanması gerekmektedir.

Yapılan incelemeler neticesinde; 2023 yılında Belediye kayıtlarında yer alan taşıtların her biri için 14.000,00TL'yi aşan ve değer artırıcı nitelikte olan harcamaların toplam 2.076.047,35 TL'lik kısmının söz konusu varlığın maliyet bedeline eklenmek suretiyle aktifleştirilmediği, doğrudan gider hesapları ile muhasebe kayıtlarına alındığı, dolayısıyla duran varlıklara ilişkin amortismanların da bu varlıkların yeniden belirlenmesi gereken değerleri dikkate alınmadan hesaplandığı tespit edilmiştir.

Söz konusu 2.076.047,35 TL tutarındaki değer artırıcı harcamaların anılan Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerine aykırı olarak taşıtların maliyetlerine eklenmeksizin doğrudan giderleştirilmesi sonucunda 2023 yılı Bilançosunda 254 Taşıtlar Hesabı, Faaliyet Sonuçları Tablosunda ise 630 Giderler Hesabı itibarıyla belirtilen tutar kadar hataya neden olunmuştur.

BULGU 4: Kamulaştırma Yolu ile Edinilen Duran Varlıkların Hatalı Muhasebeleştirilmesi

İdare tarafından yürütülen projeler kapsamında kamulaştırılan arazi ve arsaların kamulaştırma bedellerinin duran varlık hesabında izlenmesi gerekirken doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 186'ncı maddesinin birinci fıkrasında, yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlıklar ile bunlara ilişkin birikmiş amortismanların "25 Maddi Duran Varlıklar" hesap grubu içinde takip edileceği; 187'nci maddesinin ikinci fıkrasının (a/1) alt bendinde ise edinilen maddi duran varlıkların maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı, maliyet bedeline varlıkların elde edilmesi için yapılan her türlü giderin ilave edileceği belirtilmiştir.

Adı geçen Yönetmelik'in 189'uncu maddesinde ise; bütçeye gider kaydedilmek suretiyle edinilen arsa ve arazilerin, maliyet bedeli üzerinden 250 Arazi ve Arsalar Hesabına kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere mahalli idarelerce herhangi bir şekilde edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan arazi ve arsaların, maliyet bedeli ile "Maddi Duran Varlıklar" hesap grubunda yer alan 250 Arazi ve Arsalar Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Belediye tarafından yürütülen projeler kapsamında kamulaştırılan alanlar için 2023 yılında ödenen ve aşağıdaki tabloda detayına yer verilen toplam 4.583.179,06 TL tutarındaki ödemenin, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı yerine 630 Giderler Hesabına kaydedilerek doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiştir.

Tablo 8:Gider Kaydedilen Kamulaştırma Bedelleri

Esas No	Ödenen Tutar
2022/6454	3.956.437,89
2022/7127	626.741,17
TOPLAM	4.583.179,06

Sonuç olarak, söz konusu kamulaştırma işlemleri sonucunda maddi duran varlıkların maliyet bedeline eklenmek suretiyle aktifleştirilmesi gereken tutarların anılan mevzuat hükümlerine aykırı olarak doğrudan gider kaydedilmesi sebebiyle 2023 yılı Bilançosunda 250 Arazi ve Arsalar Hesabının 4.583.179,06 TL noksan ve Faaliyet Sonuçları Tablosunda ise 630 Giderler Hesabının ilgili tutar kadar fazla görünmesine neden olunmuştur.

BULGU 5: İdarenin Ortağı Olduğu Şirketlerin Sermaye Tutarlarıyla Muhasebe Kayıtlarının Farklı Olması

İdarenin %100 hisse ile ortağı olduğu Niğde Belediyesi Personel Anonim Şirketi ile Niğde Belediyesi Ticaret Anonim Şirketinin sermaye tutarları ile İdarenin mali tablolarında söz konusu Şirketlerin ortaklık payına ilişkin tutarın birbiriyle örtüşmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin; "241-Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı" başlıklı 181'inci maddesine göre, bu hesabın mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ile bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zarar ile bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına ilişkin işlemleri düzenleyen 182'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde;

“Mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse aynı sermaye transferi şeklindeki iştirakler gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedilir. Sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya aynı sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerekir.”

hükmüne yer verilmiştir.

241- Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının işleyişine ilişkin olarak ise Yönetmelik'in 183'üncü maddesinde, ödeneğine dayanılarak nakden verilen sermayenin bir taraftan bu hesaba borç, 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği; nakden iade olunan sermayelerin ise bir taraftan 102-Banka Hesabına borç, bu hesaba alacak; diğer taraftan 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedileceği düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre; sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya aynı sermaye şeklindeki katılımlar dolayısıyla bu hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerekmektedir.

Ticaret Sicil Gazetesi üzerinden yapılan incelemede; Niğde Belediyesi Ticaret Anonim Şirketi'nin kayıtlı sermayesinin 18.250.000,00 TL, Niğde Belediyesi Personel Anonim Şirketi'nin kayıtlı sermayesinin ise 50.000,00 TL olduğu görülmüş, ancak İdare mali tablolarında sermayesi %50'den fazla olan ortaklıklara ilişkin olarak 241 numaralı hesapta 15.850.000,00 TL'lik bakiye olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından bulgu konusu hususla ilgili olarak 2024 yılı içerisinde düzeltme kaydının yapılacağı ifade edilmiştir.

Ancak İdare tarafından 2024 yılı içerisinde herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmemesi sebebiyle İdarenin 2023 yılı bilançosunda 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı 2.450.000,00 TL noksan tutarla yer almıştır.

Sonuç olarak; İdarenin 2023 yılı bilançosunda 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı 2.450.000,00 TL noksan görünmektedir. İdarece gerekli düzeltme kayıtlarının yapılarak bahse konu hesabın mali tablolarında doğru ve güvenilir bilgi vermesi sağlanmalıdır.

BULGU 6: Yol Yapımı Amacıyla Satın Alınan İlk Madde ve Malzemelerin İlgili Duran Varlık Maliyetine Eklenmeden Doğrudan Gider Kaydedilmesi

Belediye tarafından yol yapımında kullanılmak üzere satın alınan ve 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabında izlenen bitüm, agrega, mıcır, yol çizgi boyası ve trafik işaretleyicileri gibi malzemelerin kullanıldığında doğrudan giderleştirildiği, bünyesine girdikleri yolların maliyetine eklenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 42'nci maddesine göre Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 2'nci bölümünde yer alan "İç imkânlarla üretilen maddi duran varlıklar" başlıklı 20'nci maddesinde ise kamu idarelerinin bizzat kendi imkânlarıyla ürettikleri maddi duran varlıkların üretimi için yapılan giderlerin işlem tarihindeki maliyet bedeli üzerinden ilgili varlık hesaplarına kaydedileceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Maddi Duran Varlıklar hesap grubunun işleyişine ilişkin 187'nci maddesinde; edinilen maddi duran varlıkların, maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı, maliyet bedeline varlıkların elde edilmesinde yapılan her türlü giderin ilave edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Yönetmeliğin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının niteliğini açıklayan 190'ıncı maddesinde ise; herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin bu hesapta izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, 2023 yılı içinde Belediye tarafından kendi imkanlarıyla yol yapımı amacıyla toplam 31.957.827,24 TL tutarında karayolları trafik malzemesi satın alınarak 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedildiği; söz konusu malzemelerin 23.557.732,34 TL'lik kısmının yol yapımında kullanılmasına karşın tamamının 630 Giderler Hesabına aktarıldığı dolayısıyla kurum kaynakları kullanılarak yapımı gerçekleştirilen yolların Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı bünyesinde kayıt altına alınmadığı tespit edilmiştir.

Yol yapımında kullanılan ve 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına eklenmek suretiyle aktifleştirilmesi gereken söz konusu malzeme bedellerinin anılan mevzuat hükümlerine aykırı olarak 630 Giderler Hesabı kullanılarak doğrudan giderleştirilmesi sonucunda 2023 yılı Bilançosu ve Faaliyet Sonuçları Tablosunda 23.557.732,34 TL tutarında hataya neden olunmuştur.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp-Kaçak Oranının Yüksek Olması

İçme suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıp ve kaçak oranının mevzuata göre belirlenen seviyenin üstünde olduğu görülmüştür.

İçme ve kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi için su temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrol edilmesi amacıyla "İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği" 08.05.2014 tarihli ve 28994 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Yönetmelik'in "Su kayıplarının azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"Büyükşehir ve il belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyeler su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %35, 2028 yılına kadar en fazla %30, 2033 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler. Bu kapsamda, bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak Teknik Usuller Tebliğinde yer alan hususlar ve 12/10/2017 tarihli ve 30208 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İçme ve

Kullanma Suyu Temini ve Dağıtım Sistemleri Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerekli faaliyetler yürütülür.” denilmektedir.

Aynı Yönetmelik’in “Sorumluluk” başlıklı 11’inci maddesinde;

“(1) Bu Yönetmelikte belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenler 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuata göre sorumludurlar.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında, içme suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolüne ilişkin olarak yapılan faaliyetler, ilgili mevzuat çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlarca denetlenir ve gerektiğinde yaptırım uygulanır.

(3) İdareler, stratejik planlarında su kayıplarını azaltmaya yönelik faaliyetlerine yer vermek zorundadır.” hükümlerine yer verilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 2021/47 sayılı İçme Suyu Sistemlerindeki Su Kayıplarının Azaltılmasına Yönelik İş Termin Planı Genelgesi ve Eki Kılavuzda; su kayıp yönetimi biriminin kurulması ve birimin bu faaliyetleri sürdürülebilir bir şekilde yapabilmesi için personel sayısı ve niteliğinin iyileştirilmesi ile teknik altyapının ekipman ve teçhizat bakımından geliştirilmesinin su kayıplarının azaltılması konusunda önemli olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; il belediyeleri su kayıp oranlarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlü ve sorumludur. Diğer taraftan stratejik planlarda su kayıplarını azaltmaya yönelik faaliyetlere yer verilmesi, ilgili birimlerin ekipman ve teçhizat bakımından geliştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; detayları aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi Niğde ilinde su kayıp ve kaçak oranının 2023 yılında %43,16 olarak gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Tablo 9: Su Kayıp ve Kaçak Oranı

Sıra No.	Aylar	Sisteme Verilen (Üretilen) Toplam Su Miktarı (m3) (A)	Tahakkuka Bağlanan (Faturalandırılan) Toplam Su Miktarı m3 (B)	Sisteme Verilen Ancak Tahakkuka Bağlanmamış (Kayıp-Kaçak) Su Miktarı m3 (C)= (A-B)	Kayıp Kaçak Oranı (D)=(C/A)
----------	-------	---	--	--	-----------------------------

1	Ocak	1.220.284,00	598.063,00	622.221,00	%50,99
2	Şubat	1.069.042,00	368.118,00	700.924,00	%65,57
3	Mart	1.221.554,00	704.305,00	517.249,00	%42,34
4	Nisan	1.155.560,00	592.786,00	562.774,00	%48,70
5	Mayıs	1.163.887,00	619.171,00	544.716,00	%46,80
6	Haziran	1.210.759,00	616.806,00	593.953,00	%49,06
7	Temmuz	1.198.598,00	674.587,00	524.011,00	%43,72
8	Ağustos	1.143.487,00	728.310,00	415.177,00	%36,31
9	Eylül	1.076.533,00	761.276,00	315.257,00	%29,28
10	Ekim	1.093.548,00	694.572,00	398.976,00	%36,48
11	Kasım	1.164.335,31	756.826,00	407.509,31	%35,00
12	Aralık	1.175.200,00	781.295,00	393.905,00	%33,52
TOPLAM		13.892.787,31	7.896.115,00	5.996.672,31	%43,16

Kamu idaresi cevabında; ücretsiz su temin edilen yerlere sayaç takılması işlemlerine başlandığı, sayaç takılması işlemleri tamamlandığında bu yerlere verilen suyun kayıp kaçak hesabında yer almayacağı ve bu suretle kayıp ve kaçak oranının düşeceği, ayrıca su hattında deformasyona uğrayan boruların değiştirilerek sistemden kaynaklı kayıp ve kaçağın asgariye indirilmesi çalışmalarının yapıldığı ifade edilmiştir.

Kamu idaresi cevabından kayıp ve kaçak oranının düşürülerek mevzuatın öngördüğü sınırların altına indirilmesine yönelik çalışmaların başlatıldığı, ancak söz konusu çalışmaların henüz tamamlanmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç itibarıyla; kaynakların etkili ve verimli kullanılması, içme suyu temin ve dağıtım sistemlerinde israfın önlenmesi, yatırım planlamalarının doğru yapılması için su kayıp ve kaçak oranının azaltılması çalışmalarının hızlandırılması gerekmektedir.

BULGU 2: Kamu İdaresine Ait Taşınmazların Tahsis Yapılabilecek Kamu İdareleri Arasında Sayılmayan Şirketlere Tahsis Edilmesi

Kamu İdaresi tarafından mülkiyetinde bulunan bir adet taşınmazın şube olarak kullanılması amacıyla kamu sermayeli bir anonim şirkete ve bir adet taşınmazın da trafo alanı olarak kullanılması amacıyla madencilik alanında faaliyet gösteren özel bir şirkete bedelsiz tahsis edildiği görülmüştür.

a) Kamu İdaresine Ait Taşınmazın Kamu Sermayeli Bir Şirkete Ücretsiz Tahsis Edilmesi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınmaz Tahsisi" başlıklı 47'nci maddesinde; kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilecekleri ifade edilmiş ve aynı maddenin son fıkrasındaki "Kanunlardaki özel hükümler saklıdır." hükmü ile de kendi mevzuatında taşınmaz tahsisi ile ilgili hüküm bulunan kamu idarelerinin ilgili mevzuatına göre taşınmaz tahsisi yapabilmelerine olanak sağlanmıştır.

5018 sayılı Kanun'un 47'inci maddesine dayanılarak hazırlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesine göre kamu idaresi; tahsis açısından, Yönetmelik ekindeki idareler ile kendilerine tahsis yapılması açısından köy tüzel kişiliklerini; devir açısından, Yönetmelik ekindeki idarelerden, düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç, diğer idareler şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla mevzuata uygun bir tahsis işleminden söz edilebilmesi için gerek taşınmazı tahsis edecek olan idarenin gerekse kendisine taşınmaz tahsis edilecek kuruluşun Yönetmelik'te ifade edilen kamu idaresi kapsamında olması gerekmektedir. Kamu şirketleri ise, Yönetmelik ekinde yer almamaktadır.

Mahalli idarelerde taşınmaz tahsisi 5393 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Kanun'un "Diğer Kuruluşlarla İlişkiler" başlıklı 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; belediyelerin, görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda, kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği ifade edilmiştir.

Sayıştay Genel Kurulu'nun 2017/1 Esas ve 5415/1 Karar No'lu İçtihadı Birleştirme Kararında; taşınmaz tahsisinde kamu hizmetinin ve kamu idaresinin varlığı ölçütlerinin geçerliliğini koruduğu, buna göre, belediyelerin, mülkiyetlerindeki taşınmazlarını 5393 sayılı Kanun'un sosyal ve ekonomik amaçlı arsa ve konut üretimine ilişkin 69'uncu maddesindeki özel hükümler hariç olmak üzere aynı Kanun'un 75'inci maddesi ile 5018 sayılı Kanun'un 47'nci maddesi çerçevesinde, ancak mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla belediye meclislerinin bu konuya ilişkin alacakları kararlar ve sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilecekleri belirtilerek belediyelerin taşınmazlarını, mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları dışındaki özel ve tüzel kişilere tahsis edemeyeceğine hükmedilmiştir.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "İçtihatların Birleştirilmesi" başlıklı 58'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında ise; İçtihatların birleştirilmesi veya değiştirilmesi kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı, bu kararlara Sayıştay daire ve kurulları ile kamu idareleri ve sorumluların uymak zorunda olduğu belirtilmektedir.

Yapılan incelemede; Kamu İdaresi tarafından mülkiyetinde bulunan İlhanlı Mahallesi, 3336 Ada, 1 Parsel numaralı taşınmazın 5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesinin (d) bendi hükmüne istinaden şube olarak kullanılması amacıyla kamu sermayeli bir şirkete bedel alınmaksızın 3 yıllığına tahsis edildiği tespit edilmiştir.

23.05.2013 tarih ve 28655 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6475 sayılı "Posta Hizmetleri Kanunu" ile yeniden yapılandırılan kamu sermayeli Anonim Şirket, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik ekinde yer alan kurum ve kuruluşlar arasında yer almadığından, kamu kuruluşu olarak değerlendirilerek taşınmaz tahsisinin yapılması hukuken mümkün değildir.

Sonuç olarak; belediyelerin taşınmaz tahsisine ilişkin düzenleme 5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde yer almaktadır. Bu bentte Belediyeler tarafından taşınmaz tahsisi yapılabilecek kurumlar mahalli idareler ile kamu kurum ve kuruluşları olarak sayılmış olup, bu fıkra kapsamında kamu sermayeli anonim şirketlere taşınmaz tahsis edilmesi mümkün görülmemektedir. Mevzuata aykırı yapılan tahsis işlemlerinin iptalinin sağlanarak bundan sonraki tahsis işlemlerinin de Kanun'a uygun şekilde yapılması gerekmektedir.

b) Kamu İdaresine Ait Taşınmazın Özel Bir Şirkete Tahsis Edilmesi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınmaz Tahsisi" başlıklı 47'nci maddesinde; kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilecekleri ifade edilmiş ve aynı maddenin son fıkrasındaki "Kanunlardaki özel hükümler saklıdır." hükmü ile de kendi mevzuatında taşınmaz tahsisi ile ilgili hüküm bulunan kamu idarelerinin ilgili mevzuatına göre taşınmaz tahsisi yapabilmelerine olanak sağlanmıştır.

Mahalli idarelerde taşınmaz tahsisi 5393 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Kanun'un "Diğer Kuruluşlarla İlişkiler" başlıklı 75'inci

maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; belediyelerin, görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda, kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği ifade edilmiştir.

Sayıştay Genel Kurulu'nun 2017/1 Esas ve 5415/1 Karar No'lu İçtihadı Birleştirme Kararında; taşınmaz tahsisinde kamu hizmetinin ve kamu idaresinin varlığı ölçütlerinin geçerliliğini koruduğu, buna göre, belediyelerin, mülkiyetlerindeki taşınmazlarını 5393 sayılı Kanun'un sosyal ve ekonomik amaçlı arsa ve konut üretimine ilişkin 69'uncu maddesindeki özel hükümler hariç olmak üzere aynı Kanun'un 75'inci maddesi ile 5018 sayılı Kanun'un 47'nci maddesi çerçevesinde, ancak mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla belediye meclislerinin bu konuya ilişkin alacakları kararlar ve sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilecekleri belirtilerek belediyelerin taşınmazlarını, mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları dışındaki özel ve tüzel kişilere tahsis edemeyeceğine hükmedilmiştir.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "İçtihatların Birleştirilmesi" başlıklı 58'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında ise; İçtihatların birleştirilmesi veya değiştirilmesi kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı, bu kararlara Sayıştay daire ve kurulları ile kamu idareleri ve sorumluların uymak zorunda olduğu belirtilmektedir.

Yapılan incelemede; Kamu İdaresi tarafından mülkiyetinde bulunan Hıdırlık Mahallesi, 55 Ada, 480 Parsel numaralı taşınmazın 5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesinin (d) bendi hükmüne istinaden 20.08.2013 tarih ve 132 sayılı Meclis Kararı ile trafo alanı olarak kullanılması amacıyla, madencilik alanında faaliyet gösteren özel bir şirkete bedel alınmaksızın süresiz şekilde tahsis edildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; belediyelerin taşınmaz tahsisine ilişkin düzenleme 5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde yer almaktadır. Bu bentte Belediyeler tarafından taşınmaz tahsisi yapılabilecek kurumlar mahalli idareler ile kamu kurum ve kuruluşları olarak sayılmış olup bu fıkra kapsamında özel bir şirkete taşınmaz tahsis edilmesi hukuken mümkün görülmemektedir. Keza Sayıştay Genel Kurulu'nun 2017/1 Esas ve 5415/1 Karar No.lu İçtihadı Birleştirme Kararı ile belediyelerin taşınmazlarını, mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları dışındaki özel ve tüzel kişilere tahsis edemeyeceği kesin olarak karara bağlanılmıştır. Mevzuata aykırı yapılan tahsis işlemlerinin iptalinin sağlanarak

bundan sonraki tahsis işlemlerinin de Kanun'a uygun şekilde yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Su ve Kullanılmış Suların Uzaklaştırılması Bedellerinin Maliyetinin Altında Belirlenmesi

İdarenin önemli gelir kaynaklarından olan su bedeli ve kullanılmış suların uzaklaştırılması bedeline ilişkin 2023 yılı içerisinde geçerli olan tarifelerinin Kanun ve Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak maliyet değerinin altında belirlendiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde su ve kanalizasyon hizmetlerini yapmak veya yaptırmak belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. Kanun'un "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinde ise kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirleme yetkisinin mecliste olduğu ifade edilmiştir.

Niğde Belediyesi İşletme ve İştirakler Müdürlüğü Su Tahakkuk Şefliği Su Abonelik Yönetmeliği'nin "Tarife tespit esasları" başlıklı 4'üncü maddesinde;

"Tarifelerin tespitinde aşağıda belirtilen esaslara uyulur:

Su satış tarifesi ile kullanılmış suların uzaklaştırılması tarifesinin belirlenmesinde birinci ana faktör (Yönetim ve işletme giderleri) ile (amortismanlar), (aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsi masrafları) ve (en az %10 karlılık oranı) dikkate alınır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır.

1.1- Yönetim ve işletme giderleri:

Enerji ve malzeme giderleri:

a) Enerji ve malzeme giderleri: üretim, ısıtma ve aydınlatma için kullanılan elektrik, çeşitli akaryakıt ve katı yakıt gibi her türlü enerji masraflarıyla alüminyum sülfat, klor ve benzeri biyolojik işletme malzemesi harcamalarından oluşur.

b) Personel giderleri: Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlar ile İş Kanunu'na göre çalıştırılan devamlı ve geçici işçi, sözleşmeli personellerin ikramiyelerini, kanun ve toplu

sözleşmelerle sağlanan her türlü yardım, zam ve tazminatları, fazla çalışma ücretlerini, görev yolluklarını ve her türlü işveren hisselerini kapsar.

c) Çeşitli masraflar: Kiralar, haberleşme giderleri, vergi ve harçlar, mahkeme giderleri, sigorta, eğitim ve yönetim, temsil giderleri, her türlü taşıma harcamaları, güvenlik ve temizlik ile ilgili giderler gibi masraf kalemlerinden meydana gelir.

2- Amortismanlar: Sabit bir kıymet olan tesislere ve demirbaşların ömürlerinin sonunda yenilenebilmeleri için ayrılması zorunlu olan, miktarı kanun ve yetkili makamlarca belirlenen tutardır. Yatırım kredilerinin yıllık ana para ve faiz miktarı amortismanlarla karşılanamadığı takdirde, aradaki fark bir masraf kalemi olarak dikkate alınır.

3- Yenileme, ıslah ve tevsi masrafları: Tesislerin iyileştirilmesi için yapılan masraflar, büyüme ve onarım giderleri hesaba katılır.

4- Karlılık oranı: (8.1),(8.2) ve (8.3)'deki giderlerin toplamının %10'undan az olmayacak bir değer kar olarak ilave edilir.” denilmektedir.

Niğde Belediyesince mezkûr Yönetmelik ile su tarifesi tespit edilirken yönetim ve işletme giderleri, amortismanlar, doğrudan gider yazılan (aktifleştirilemeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve en az %10 karlılık oranının esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, Niğde Belediyesi tarafından 2023 yılında uygulanan su tarifesinin Yönetmelik hükümlerinde tarif edildiği şekilde belirlenmediği, yapılan hesaplamalarda gerçek maliyet değerlerinin kullanılmadığı ve suyun maliyetinin altında belirlenen bir bedelle satışa konu edildiği tespit edilmiştir.

Niğde Belediyesinde su ve atık su hizmetleri Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü ile İşletme ve İştirakler Müdürlüğüne müştereken yürütülmektedir. Yerinde denetim çalışmaları sırasında her iki müdürlükten de birim suyun yaklaşık maliyetinin ortaya çıkarılmasına esas olacak maliyet kalemlerine ilişkin veriler istenmiştir. Her iki müdürlük tarafından gönderilen verilere göre 2023 yılında yönetim ve işletme giderleri toplamı 87.950.337,00 TL, amortisman giderleri toplamı 1.186.000,00 TL olarak belirlenmiş, ancak aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsi masrafları için herhangi bir gider belirlenmemiştir. Bu verilere göre 2023 yılı toplam maliyeti en az 89.136.337,00 TL olarak bildirilmiştir. Niğde Belediyesinin atıksu arıtma tesisinin amortisman giderleri ile bu tesise ilişkin aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsi masraflarının maliyet hesabına dahil edilmediği görülmüştür. Buna göre eldeki mevcut verilerin

tam ve sağlıklı bilgi içermediği hususu da göz önüne alındığında toplam maliyetin 89.136.337,00 TL'den daha da yüksek bir tutarda olduğu da açıktır.

Tüm bunlara rağmen 2023 yılı içerisinde su faturaları ile tahakkuk eden toplam tutarın 59.286.209,41 TL olduğu görülmüştür. Buna göre toplam en az 89.136.337,00 TL maliyet karşılığında 59.286.209,41 TL gelir tahakkuku bulunması sonucunda en az 29.850.127,59 TL'lik giderin belediye tarafından karşılandığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, su ve atık su tarifelerinin 2024 yılında güncellenmesi için çalışmalara başlandığı, 2023 yılındaki maliyetler esas alınarak hazırlanan maliyet tablosunun karar alınmak üzere Meclise sevk edildiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, suyun birim maliyetinin doğru, güvenilir ve sağlıklı bir şekilde üretilen veriye dayanılarak hesaplanması ve su tarifesinin maliyet esasları gözetilerek bu veriler ışığında belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Ücretsiz Su Kullanılan Yerlerde Sayaç Bulunmaması

İdare tarafından ücretsiz olarak su temin edilen belediyeye ait bazı hizmet binaları ile belediye sınırları içerisinde yer alan cami, Kur'an kursu ve umumi tuvaletlerde su sayacı olmaması nedeniyle ne kadar su tüketimi yapıldığının ölçülmediği görülmüştür.

İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nin 36'ncı maddesinde; "*Bedelsiz su kullanan abonelerden ibadethaneler, halk çeşmeleri ve kamu kurumları tarafından kullanılan sular sayaçtan geçirilir. Bu sayaçlar zaman aralıklarıyla okunur ve sürekli takip edilir.*" denilmektedir.

İdare tarafından su ücretine ilişkin tahakkuk yapılmasa da tüketilen suyun miktarının belirlenmesi için sayacın bulunması ve belli periyotlarla sayacın okunması gerekir. Böylece su tüketimine ilişkin sağlıklı verilerin elde edilmiş olması sağlanacaktır.

Yapılan incelemede; 19 adet belediye hizmet binası, 69 adet cami ve 33 adet Kur'an kursu ile 21 adet umumi tuvalet yeri olmak üzere toplamda 141 adet taşınmazda ücretsiz su kullanımını yapıldığı, ancak su kullanımının ölçülebilmesi için bu yerlerde su sayacının olmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine İdare tarafından; Belediye tarafından ücretsiz olarak su temini yapılan hizmet binalarına, Belediye sınırları içerisinde yer alan Müftülüğe

bağlı kuran kursları ve umumi tuvalet gibi alanlara Belediye İşletme İştirakler Müdürlüğünde mevcut bulunan saatlerden takılmaya başlandığı ve bu konuyla ilgili olarak alınması gereken diğer tedbirlerin alınmaya başlandığı ifade edilmiştir.

İdare tarafından ücretsiz su kullanan yerlere su sayaçlarının takılmaya başlandığı belirtilmiş olmakla birlikte, bulgu konusu yapılan 141 adet taşınmazın tamamına su sayacı takılması işleminin henüz tamamlanmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak; su kaynaklarının korunması, verimlik ve etkinliklerinin artırılması doğrultusunda, su ücreti tahakkuku yapılmayan yerlerde de su sayaçlarının en kısa sürede takılarak su tüketimlerine ilişkin takip ve raporlamanın sağlanmasında kamu yararı olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 5: İçme Suyu ve Atık Su Aboneliği Kaynaklı Alacakların Takibinin Düzenli Olarak Yapılmaması

İdarenin içme suyu ve atık su aboneliklerinden kaynaklı 31.12.2023 tarihi itibarıyla 3.320.816,10 TL'si anapara, 1.964.470,87 TL'si gecikme zammı olmak üzere toplamda 5.285.286,97 TL tutarında alacağının bulunduğu, bu tutarın 561.717,93 TL'lik kısmı için yasal takibata başlandığı ancak geriye kalan 4.723.569,04 TL tutarındaki alacak için hiçbir işlem tesis edilmediği görülmüştür.

İdarenin içme suyu ve atık su aboneliği kaynaklı alacakları için 7155 sayılı Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaktadır. Mezkûr Kanun hükümlerine göre abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin takibin temel aşamaları takip talebinin yapılması, ödeme emrinin düzenlenmesi ve tebliği, takibin kesinleşmesi, haciz işleminin uygulanması, haczin paraya çevrilmesi ve paranın alacaklıya ödenmesi ya da aciz vesikası düzenlenmesi süreçlerinden oluşmaktadır.

Niğde Belediyesi İşletme ve İştirakler Müdürlüğü Su Tahakkuk Şefliği Su Abonelik Yönetmeliği'nin "Zamanında Ödenmeyen Borçlar" başlıklı 13'üncü maddesinde;

"(1) Aboneler, tahakkuk eden fatura bedellerini bildirimde belirtilen son ödeme gününe kadar ödemekle yükümlüdürler.

(2) Borcunu ödemeyen abonelere aşağıdaki yaptırımlar uygulanır:

a) *Fatura bedellerini bildirimde belirtilen son ödeme tarihine kadar ödemeyen abonelerin suları kapatılır.*

b) *Süresinde ödenmeyen fatura bedelleri genel hükümler kapsamında yasal yollardan tahsil edilir. Bu husus abonelik sözleşmelerinde açıkça belirtilir.*

c) *Su kapanmasına rağmen, kapama tarihinden itibaren en geç 6 (altı) ay içerisinde borç tahsil edilemezse güvence bedeli borcuna mahsup edilmek suretiyle kesin hesap faturası düzenlenerek sözleşmesi feshedilir, tasfiyesi mümkün olmayan alacaklar için yasal yollara başvurulur. Bu durumda gerek görülürse ayrıca sayacı da sökülür.*

ç) *Yeraltı suyu kullandığı halde atık su bedelini ödemeyen abonenin su kaynağı kullanıma kapatılarak mühürlenir. Borç yasal yollardan tahsil edilir.*

d) *Borcunu ödemedi aboneliği terk edenlerin diğer bir abonelikte kullandıkları su, borçlu aboneliğinin borcu ödeninceye kadar kapatılabilir (kapatılan abonenin borçlu kişi adına olup olmadığına bakılmaksızın ikametgahı tespit edilen adresteki suyu kullanıma kapatılır).*

(3) *Kapamaya esas olacak borcun miktarı ve kıstasları idarece belirlenir.”* denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri uyarınca aboneler, adlarına tahakkuk eden ve faturalar aracılığıyla kendilerine bildirilen tutarları ödemekle yükümlüdür. Süresinde ödenmeyen fatura bedelleri için İdarenin genel hükümler kapsamında yasal yollara başvurarak tahsilat için gerekli işlemleri yapması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdarenin 1 ile 103 ay arasında değişen dönemler itibarıyla faturalandırdığı su bedellerinden 3.320.816,10 TL’si anapara, 1.964.470,87 TL’si gecikme zammı olmak üzere toplamda 5.285.286,97 TL tutarında alacağının bulunduğu, bu tutarın 561.717,93 TL’lik kısmı için yasal takibata başlandığı ancak geriye kalan 4.723.569,04 TL tutarındaki alacak için hiçbir işlem tesis edilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 10: 31.12.2023 İtibariyle Su Faturası Alacakları

Borç Dönemi Sayısı	Anapara Tutarı	Gecikme Zammı Tutarı	Toplam Alacak
1-9 Ay Boyunca Tahsilata Dönüşmemiş Tahakkuklar	1.736.619,39	549.429,11	2.286.048,50

10-19 Ay Boyunca Tahsilata Dönüşmemiş Tahakkuklar	676.090,05	371.890,62	1.047.980,67
20-49 Ay Boyunca Tahsilata Dönüşmemiş Tahakkuklar	512.018,92	599.290,22	1.111.309,14
50 Ay ve Üzeri Tahsilata Dönüşmemiş Tahakkuklar	396.087,74	443.860,92	839.948,66
TOPLAM	3.320.816,10	1.964.470,87	5.285.286,97

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulguda belirtilen alacaklardan bir kısmının yasal yollardan tahsil edilmesi için Hukuk İşleri Müdürlüğü'ne yazı yazıldığı, kalan kısmı için ise abonelerin belediyeye olan güncel borçlarına ilişkin tebligatlar yapılarak tahsilinin sağlanmasına yönelik çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, abonelik sözleşmesinden kaynaklanan alacakların düzenli bir şekilde takibinin yapılması, fatura bedellerini ödemeyen aboneler hakkında mevzuat hükümlerinin uygulanarak ve cebren tahsil yoluna gidilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Su Abonelik Bedellerinin İadesinde Güncelleme Yapılmaması

İdarece su aboneliğine ilişkin olarak alınan güvence bedellerinin herhangi bir güncelleme işlemine tabi tutulmadığı ve bu nedenle aboneliği sonlanan abonelere söz konusu bedellerin muhasebe kayıtlarına alındığı tutar üzerinden ödendiği görülmüştür.

Belediye Su ve Kanalizasyon Hizmetlerinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin

Yönetmelik'in 5'inci maddesinin birinci fıkrasına 09.08.2022 tarihli ve 31918 sayılı Resmî Gazete ile eklenen (k) bendinde aynen;

“... Abonelik sözleşmesi sona eren veya müşterinin muvafakati ile mekanik sayacı ön ödemeli sayaç ile değiştirilen abonenin güvence bedelinin iadesinde; su ve atıksu hizmetlerinin verildiği yerdeki son endeks okuma bilgileri aboneye bildirildikten sonra, nakit tahsil edilen güvence bedeli Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) tablosundaki aylık değişim oranları esas alınmak suretiyle iadenin yapılacağı ay itibarıyla güncellenir. Abonenin, güncelleme yapılmasını takiben, belediye ve bağlı kuruluşlarına olan abonelik sözleşmesine ilişkin tüm borçlarının ödenmesinden sonra varsa güncellenmiş güvence bedelinin bakiyesi, sözleşmenin sona erme tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde abonenin talep ettiği ödeme şekline göre iade edilir. ...”

Denilmektedir.

Yapılan incelemede; İdare tarafından aboneliği sonlanan abonelere su abonelik bedellerinin muhasebe kayıtlarına alındığı tutar üzerinden yani güncellenmeden iade edildiği anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; su aboneliğine ilişkin olarak alınan güvence bedellerinin Mali Hizmetler Müdürlüğü tarafından Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) oranında güncellenme yapılmak suretiyle ödenmeye başlandığı ifade edilmiştir. Ödeme evraklarının da Kurum cevabı eki olara gönderildiği ayrıca belirtilmiştir.

İdare cevabından anlaşılacağı üzere, 2024 yılı içerisinde su abonelik bedelleri güncelleme yapılmak suretiyle iade edilmeye başlanılmıştır. Ancak daha önceki tarihlerde güncelleme yapılmadan yapılan ödemelere ait farkların, tekraren güncelleme yapılmak suretiyle, ayrıca iade edilmesi konusunda İdare cevabında herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Dolayısıyla su abonelik bedellerinin iadesine ilişkin hatalı uygulamanın tam anlamıyla düzeltilmediği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak; İdare tarafından hem mevzuat hükmü gereği hem de denkleştirici adalet kavramı gereği olarak iade edilecek güvence bedelleri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) tablosundaki aylık değişim oranları esas alınmak suretiyle iadenin yapılacağı ay itibarıyla güncellenerek ödenmeli ayrıca geçmiş tarihlerde yapılan ödemelere ilişkin fark ödemelerinde ayrıca yapılması gerekmektedir.

BULGU 7: Belediyenin Su Gelirleri Üzerinden Hesaplanan Katma Değer Vergisinin Hatalı Beyan Edilmesi

Belediyenin su gelirleri üzerinden hesaplanan Katma Değer Vergisinin, gelirin tahakkuk aşaması yerine tahsilat aşamasında kayıtlara alındığı bu nedenle hatalı beyanname düzenlendiği görülmüştür.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "Vergiyi Doğuran Olayın Meydana Gelmesi" başlıklı 10'uncu maddesinde; su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri enerji dağıtım veya kullanımlarında, bunların bedellerinin tahakkuk ettirilmesi anının KDV'yi doğuran olay olduğu belirtilmektedir.

26.04.2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin "Vergiyi Doğuran Olayın Meydana Gelmesi" başlıklı (I/Ç-1)

bölümünde; su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri enerji dağıtım veya kullanımlarında bunların ilgili müesseselerce bedellerinin tahakkuk ettirilmesi ile vergiyi doğuran olayın meydana geldiği hüküm altına alınmıştır. Diğer taraftan Tebliğ’de su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri dağıtımların mal teslimi sayıldığı, ancak bu tür malların teslimi önceden gerçekleştirildiği halde bu aşamada vergilendirilmesi mümkün olmadığından 3065 sayılı Kanun’un ilgili maddesine dayanılarak vergilendirmenin dağıtım bedellerinin hesaplandığı anda yapılacağı belirtilmiştir. Ayrıca vergiyi doğuran olayın bu malların bedellerinin tahakkuk ettirildiği, yani bedelin hesaplanarak tahsil edilebilir hale geldiği anda meydana gelmiş sayılacağı, mükelleflerin mal bedellerini tahsil edip etmemelerinin vergiyi doğuran olay açısından önemli olmadığı, sonradan tahakkuk tutarlarında meydana gelebilecek değişikliklerin Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 35’inci maddesine göre düzeltileceği ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 293’üncü maddesinde; teslim edilen mal veya ifa edilen hizmetler üzerinden hesaplanan KDV tutarları ile bu tutarlardan mahsup edilen ve ödenen tutarların izlenmesi için 391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı’nın kullanılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; su, elektrik, gaz ve benzeri enerji dağıtım ve kullanımlarında bunların bedellerinin ilgili kurumlarca tahakkuk ettirilmesi anında Katma Değer Vergisi açısından vergiyi doğuran olay meydana gelmektedir. Bu nedenle söz konusu gelirin tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın mal bedeli tahakkuk ettirildiğinde yani bedelin hesaplanarak tahsil edilebilir hale geldiği anda (su abonelerinin sayaçlarının belediye görevlileri tarafından okunarak su fatura bildirimini düzenlendiğinde) Katma Değer Vergisi açısından vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi sebebiyle 391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabının da bu aşamada kullanılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyenin su satışı işlemlerinde 391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabının, gelirin tahakkuku aşaması yerine tahsilatı aşamasında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durumda su satışı gelirlerine ilişkin Katma Değer Vergisi, gelirin tahakkuk ettiği döneme ait KDV Beyannamesine dahil edilmesi gerekirken, gelirin tahsil edildiği döneme ait KDV beyannamesine dahil edildiği, diğer bir ifade ile su gelirleri üzerinden hesaplanan katma değer vergisinin yanlış zamanda beyan edildiği anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, ilgili mevzuat hükümlerince; KDV tutarlarının, İdare tarafından abonelere fatura bildirimini düzenlendiği anda hesaplanması, hesaplanan bu tutarların 391 Hesaplanan

Katma Değer Vergisi Hesabı'na kaydedilmesi ve aynı dönem içinde beyan edilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Toplu Taşıma Hizmeti Karşılığında Toplanacak Gelirlerin Elde Edilmesi Sürecinde Uygulama Hataları Bulunması

Toplu taşıma hizmetinin bir parçası olan taşıma ücretlerinin toplanması yetkisinin ihale yapılmaksızın protokol ile ticari tahsisli özel halk otobüsü plakası sahiplerine verildiği, plaka sahipleri ile imzalanan protokol maddelerinden bazılarının Niğde Belediyesi Özel Halk Otobüsleri Çalışma ve Seyrüsefer Yönetmeliği hükümlerine aykırılık teşkil ettiği ve ticari tahsisli özel halk otobüsü plakası sahipleri ile İdare arasında imzalanan protokol hükümlerinin Belediye aleyhine sonuç doğuracak şekilde kurgulandığı görülmüştür.

a) Toplu Taşıma Hizmetleri Karşılığında Elde Edilecek Hasılatın Toplanmasına İlişkin İmtiyaz Hakkının İhalesiz Bir Şekilde Devredilmesi

Belediyenin yetki ve imtiyazları arasında bulunan toplu taşıma hizmetlerini yapma işinin bir parçası olan bu hizmetler karşılığında elde edilecek gelirlerin toplanması işinin ihale yapılmaksızın protokolle belirlenen oran üzerinden belediyeye pay verilmesi karşılığında ticari tahsisli özel halk otobüsü plakası sahiplerine verildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletirmek belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1'nci maddesinde belediyelerin kiralama işlemlerinin Kanun kapsamında olduğu belirtilmiş, 3'üncü maddesinde ise hakların kiralanması "Kira" tanımı içinde sayılmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde ise belediyelerin her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinin bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre kurumun bütçesinden gider yapmasını öngören işlerde 4734 sayılı Kanuna tabi olduğu, gelir getirici nitelikteki işlerinde ise 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem tesis etmesi gerektiği görülmektedir. Bu nedenle gelir toplama iş ve işlemleri için ihaleyi alan firmaya para ödemek gerekcekse yani bütçeden bir gider

yapılması tahmin ediliyorsa bu işin 4734 sayılı Kanun'a göre, eğer bu işten dolayı harcama yapılmayacak, aksine firmalar bu iş için Kuruma para ödemeye razı iseler yani bir başka deyişle söz konusu iş gelir getirici nitelikte bir iş ise, o zaman da Kurumun gelir getirici nitelikteki işlerinde uygulanan 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre söz konusu işi devretmesi gerekmektedir.

Buna göre toplu taşıma sistemindeki gelirlerin toplanması işinin İdare açısından gelir getirici olduğu ve bu yönüyle bu işin 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabi olması gerektiği yönünde bir şüphe bulunmamaktadır.

Yapılan incelemede, İdarenin gelir getirici nitelikte olan gelir toplama işini ihale yapılmaksızın bir protokol ile protokolde yazılı oran üzerinden belediyeye pay verilmesi karşılığında ticari tahsisli özel halk otobüsü plakası sahiplerine verildiği görülmüştür.

Ulaşımında teknolojik yeniliklerden faydalanabilmek için, akıllı kart sistemleri dünyada ve Türkiye'de kullanılagelen bir yöntemdir. Türkiye'de, akıllı kart ve ödeme sistemleri alanında faaliyet gösteren çok sayıda şirket de bulunmaktadır. Özel halk otobüsünü işleten ve İdarece taşımacı diye adlandırılan kişilerin söz konusu sistemi kendilerinin kurmayacağı ve bu alanda faaliyet gösteren bir firmadan bu hizmeti satın alarak işlettireceği açıktır. Bu açıdan, akıllı kart ve ödeme sistemleri alanında faaliyet gösteren çok sayıda firma bulunduğu ve piyasanın rekabete açık olduğu hususu göz önüne alındığında ihaleye konu edilmesi gereken gelirlerin toplanması işinin protokol ile taşımacılara bırakılması 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda yer alan hususlara ilişkin herhangi bir açıklamada bulunulmamıştır.

Sonuç olarak, gelir getirici nitelikte olan gelir toplama hakkının bu alanda faaliyet gösteren firmaların katılımına açık bir şekilde 2886 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ihale edilmesi ve ihale sonucunda belediyeye en yüksek getiriye sağlayacak firmaya bu işin verilmesi gerekmektedir.

b) Ticari Tahsisli Özel Halk Otobüsü Plakası Sahipleri İle İdare Arasında İmzalanan Protokol Hükümlerinin İdarenin Çıkardığı Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar İçermesi

İdarenin ticari tahsisli özel halk otobüsü plakası malikleri ile imzaladığı protokol maddelerinin Niğde Belediyesi Özel Halk Otobüsleri Çalışma ve Seyrüsefer Yönetmeliği hükümlerine aykırılıklar içerdiği görülmüştür.

Niğde Belediyesi sınırları içinde belirlenen güzergâhlarda çalışma ruhsatı verilen (H) plakalı özel halk otobüslerinin çalışma koşullarının düzenlenmesine yönelik olarak çıkarılan Niğde Belediyesi Özel Halk Otobüsleri Çalışma ve Seyrüsefer Yönetmeliği'nin "Araçlarda Reklam Yapılması" başlıklı 14'üncü maddesinde Belediyenin izni ile otobüslere ilan ve reklam asılabileceği, ancak reklam bedelinin %50'sinin Belediyeye ait olacağı ifadesi yer almaktadır.

Yönetmelikte yer alan özel halk otobüslerinde yapılacak ilan ve reklamdaki elde edilecek gelirin %50'sinin Belediyeye ait olacağı düzenlemesine rağmen, plaka sahipleri ile imzalanan protokolda söz konusu gelirlerin tamamının özel halk otobüsü maliklerine bırakıldığı görülmüştür.

Yukarıda da izah edildiği üzere, İdarenin plaka malikleri ile imzaladığı protokolda Meclis tarafından kabul edilerek yürürlük kazanan Yönetmelik hükümlerine aykırı düzenlemelere yer verilmiştir. Dolayısıyla söz konusu Yönetmelik ile İdarenin plaka malikleri ile imzaladığı protokol hükümlerinin birbiri ile uyumlu olmadığı anlaşılmıştır.

Kamu idaresi cevabında, bulguda yer alan hususlara ilişkin herhangi bir açıklamada bulunulmamıştır.

Sonuç olarak söz konusu uyumsuzluğun giderilmesine yönelik çalışma yapılarak uygulamanın mevzuata uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

c) Ticari Tahsisli Özel Halk Otobüsü Plakası Sahipleri İle İdare Arasında İmzalanan Protokol Hükümlerinin Belediye Aleyhine Sonuç Doğuracak Şekilde Kurgulanması

İdare ile ticari tahsisli özel halk otobüsü plakası sahipleri arasında imzalanan protokolda kartlara yüklenen bakiyelerin nemalandırılıp nemalandırılmayacağı, yüklenen ve kullanılmaksızın bekleyen bakiyelerin nemalandırılması halinde belediyenin pay alıp almayacağı, yüklenen bakiyelerden toplu taşımada kullanılmak suretiyle taşıma ücretine dönüşen tutarların ne sıklıkla belediyeye gönderileceği hususlarında herhangi bir düzenleme yapılmadığı görülmüştür.

08.03.2019 tarihli ve 30708 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği’nin;

“Kapsam” başlıklı 2’nci maddesinde belediyelerin bu Yönetmelik kapsamında yer aldığı,

“Uygulama ve kullanılacak araçlar” başlıklı 5’inci maddesinin ikinci fıkrasında genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idarelerinin, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda TL cinsi vadesiz ve/veya vadeli mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabında değerlendirmekle yükümlü olduğu, üçüncü fıkrasında ise kurumların; faaliyetleri kapsamında yaptıracakları tahsilat ve ödeme işlemleri için yurt içinde yerleşik diğer bankaları, Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.’yi ve yurt içinde yerleşik bankalar aracılığıyla olmak koşuluyla ödeme kuruluşlarını ve elektronik para kuruluşlarını da kullanabileceği, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının, kamu kurumları adına tahsil ettikleri tutarları anlaşma yaptıkları yurt içinde yerleşik bankalarda ilgili kamu kurumu adına açılacak hesaplara işlem yapılan gün içerisinde aktarmak zorunda olduğu, gerçekleştirilen tahsilat tutarlarının, özel kanunların verdiği yetki kapsamında yapılan düzenlemelerde yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla takip eden iş günü içinde ilgili kurumun kamu sermayeli bankadaki hesabına aktarılmasının zorunlu olduğu,

“Kaynakların değerlendirilmesi ve nemalandırma” başlıklı 6’ncı maddesinde ise kurumların mevduat, ters repo ve katılma hesabı olarak değerlendirmeyi öngördükleri mali kaynakları için uygulanacak vadeli mevduat ve ters repo faiz oranı ile katılma hesabı beklenen/tahmini getiri oranının Yönetmelik ekinde (Ek-1) yer alan ve ilgili vadelere karşılık gelen oranlardan daha yüksek olamayacağı hükümleri bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre, belediyenin bir takım hizmetleri karşılığında elde edeceği gelirlerinin tahsilatı konusunda bankaları, PTT AŞ’yi, ödeme kuruluşlarını ve elektronik para kuruluşlarını kullanabilmesi önünde bir engel bulunmamaktadır. Ancak, bu kuruluşlarca belediye adına yapılan tahsilatların gün içerisinde belediyenin banka hesaplarına aktarılması Yönetmelik ile zorunlu kılınmıştır. Aynı zamanda belediyeler tasarrufu altındaki her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda TL cinsi vadesiz ve/veya vadeli mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabında değerlendirmekle yükümlü tutulmuştur. Bu açıdan kullanımına ihtiyaç duyulmayan mali kaynakların nemalandırılması da yine Yönetmelik hükümleri gereğidir.

Ticari tahsisli özel halk otobüsü plakası (H plaka) malikleri ile imzalanan protokolün “Taşımacının Yükümlülükleri” başlıklı 5’inci maddesinde ise toplu taşıma faaliyetinde manyetik kartla toplanan taşıma ücretinin her kişi için %2,72’sinin İdareye ödeneceği belirtilmiş, gelirlerin toplanması ve değerlendirilmesi hususunda sözleşmede bunun dışında bir hüküm yer almamıştır.

Toplu taşımada kullanılan elektronik kartlara ister ilgili dolum merkezlerinden isterse online ödeme yöntemleri ile bakiye yüklenebilmektedir. Yüklene bakiyeler ise kartların toplu taşıma araçlarında kullanılmasına kadar geçen sürede kart işleticisinin hesabında beklemektedir. Söz konusu tutarların ne şekilde değerlendirileceği, nemalandırılıp nemalandırılmayacağı, nemalandırılacaksa Belediyenin bundan pay alıp almayacağı hususlarında protokol hükümleri arasında herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ayrıca, kartlara yüklenen bakiyelerin otobüslerde kullanımı sonrası ulaşım bedeline dönüşmesi sonrasında Belediyeye aktarılması gereken %2,72’lik payın ne sıklıkta İdare hesaplarına gönderileceği de protokol hükümleri arasında yer almamıştır.

Yapılan incelemede, kart sisteminin kurulması işinin plaka sahipleri ile imzalanan protokoller ile taşıyıcılara bırakıldığı, taşıyıcıların ise bu yükümlülüklerini yerine getirmek için kooperatif kurduğu, kooperatifin elektronik kart sistemleri alanında faaliyet gösteren bir firma ile anlaşarak yükümlülüğünü yerine getirdiği, gelirlerin toplanması ve dağıtılması sürecinin tamamının İdarenin kontrolü dışında gelişmesi sebebiyle bakiyelerin yüklendikten sonra ulaşım bedeli haline gelerek dağıtılmasına kadar geçecek süreçte Belediyenin toplanan paralarla ilgili bir tasarrufunun olmadığı, kartlarda bulunan bakiyelerin kullanılması sonrasında Belediyeye gönderilecek payların da haftalık olarak her Pazartesi günü Belediye hesaplarına gönderildiği, bu suretle Belediyenin payına düşen tutarların, Belediyeye gönderilmek üzere bekletildiği süre boyunca nemalandırılmasından da mahrum kaldığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında, bulguda yer alan hususlara ilişkin herhangi bir açıklamada bulunulmamıştır.

Sonuç olarak, Belediyenin hak ve menfaatlerinin korunması açısından toplu taşıma sisteminde kullanılan kartlara yüklenen bakiyelerin kullanılana kadar geçen sürede ne şekilde değerlendirileceğine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılması, kartlarda bulunan bakiyelerin kart kullanıldıktan sonra ulaşım bedeline dönüşmesi sonrasında Belediyeye gönderilmesi gereken

payın mevzuatta belirtildiği süre zarfında Belediye hesaplarına yatırılmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 9: Toplu Taşımada Kullanılan Akıllı Kartların İlk Satış Bedelinin Belediye Meclis Kararı Olmaksızın Toplu Ulaşımı Sağlayan Kooperatif Tarafından Belirlenmesi

Belediyenin toplu ulaşım hizmetleri kapsamında kullanılan akıllı kartların ilk satış bedelinin herhangi bir meclis kararı olmaksızın toplu ulaşım hizmetini sağlayan kooperatif tarafından belirlendiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirleme yetkisinin belediyelerde olduğu, "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinde ise kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirleme yetkisinin belediye meclisinde bulunduğu ifade edilmiştir.

Söz konusu mevzuat hükümlerine göre, toplu taşımaya ilişkin ücret ve tarifelerin meclis tarafından belirleneceği, hizmet sunucularının ise meclis tarafından belirlenen tarifeye uymakla yükümlü olduğu açıktır.

Yapılan incelemede, Niğde Belediyesi meclisince toplu taşımada ücret tarifesinin tam ve indirimli binişler ile kartlı ve kartsız binişler itibarıyla belirlendiği, ancak toplu taşıma sisteminde kullanılan akıllı kartların ilk satış bedeline ilişkin ücret tarifesinde herhangi bir belirleme yapılmadığı tespit edilmiştir. Söz konusu akıllı kartların ilk satış bedelinin toplu taşımacılık hizmetinde gelirlerin toplanmasından sorumlu kılınan kooperatifçe belirlendiği ve bu bedel üzerinden vatandaşlara satıldığı görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; toplu taşımada kullanılan akıllı kartların ilk satış bedelinin belediye meclis kararı ile belirlenmesini teminen 26.04.2024 tarih ve 84235 sayılı yazının Plan Bütçe Komisyonuna gönderildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, toplu ulaşım hizmetinin bir parçası olan akıllı kartların ilk satış bedelinin, biniş bedellerinde olduğu gibi meclis tarafından alınacak bir kararla tarifeye bağlanması ve yapılacak kart satışlarının bu tarifede belirlenen bedel üzerinden yapılması gerekmektedir.

BULGU 10: Toplu Taşımada Kullanılan Kartların Vizelenmesine İlişkin İşlemlerin Kontrol Riskleri Barındırması

Kart temini, satışı ve vizelemesi ile görevli kooperatif ile İdarenin eş zamanlı anlık veri paylaşmasını sağlayan bir sistemi bulunmaması sebebiyle, kart sahiplerinin Yönetmelikte belirlenen şartları taşıyıp taşımadığının kontrolünün Belediye tarafından anlık olarak sağlanamadığı, kişiselleştirilmiş indirimli veya ücretsiz kartların kullanıcılarının bu haklarında değişiklik olup olmadığına ilişkin kontrollerin yıllık olarak yapılması nedeniyle yıl içinde durumunda değişiklik olanların ücretsiz veya indirimli kullanım hakkına devam etme riski taşıdığı görülmüştür.

Niğde Belediyesi Toplu Taşıma Seyahat Kartları Yönetmeliğinin “Kişiselleştirilmiş Kartların Vize İşlemleri” başlıklı 8’inci maddesinde kullanıcıların indirimli veya ücretsiz kullanım haklarında değişiklik olup olmadığının kontrolü, kişisel bilgilerin güncellenmesi ve kart kullanım süresinin uzatılması amacıyla kişiselleştirilmiş seyahat kartlarının ilan edilen vize ücretinin ödenmesi karşılığında her yıl vize işlemine tabi tutulacağı ifade edilmiştir. Yönetmeliğin “Öğrenci Seyahat Kartlarından Yararlanacak Olanlar” başlıklı 12’nci maddesinde ise resmi ve özel ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında kayıtlı olarak örgün öğrenim gören, Sosyal Güvenlik Kurumu kapsamında çalışmadığını belgeleyen yaygın ve uzaktan öğrenim gören öğrenciler ve Niğde Belediyesi sınırları içerisinde eğitim-öğretim kurumlarında öğrenim görmek amacıyla Devlet burslusu olarak Milli Eğitim Bakanlığınca yurtdışından gelen öğrencilerin öğrenci seyahat kartlarından yararlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan açıklamalara göre örgün, yaygın ve uzaktan eğitim veren öğretim kurumlarında kayıtlı öğrencilerin indirimli seyahat kartından yararlanma hakkının bulunduğu görülmektedir. Ancak, Yönetmelikte açıköğretime kayıtlı öğrencilerin bu haktan yararlanacağına ilişkin hiçbir düzenleme bulunmamaktadır.

Yerinde yapılan denetim çalışmaları sırasında, kart temini, satışı ve vizelemesi ile görevli kooperatif ile İdarenin eş zamanlı anlık veri paylaşmasını sağlayan entegre sistemi bulunmadığı, söz konusu verilerin ancak talep üzerine Belediye ile paylaşılabilirdiği, bu açıdan indirimli veya ücretsiz kart verilen kişilerin Yönetmelikte belirlenen şartları taşıyıp taşımadığı yönünde İdare tarafından anlık kontrol sağlanmasının mümkün olmadığı ve sonuç olarak bu durumun kontrol riski barındırdığı tespit edilmiştir.

Örneğin, 2023 yılı içerisinde aktif olan indirimli öğrenci kartı sahiplerinin hangi okullarda öğrenim gördüklerine ilişkin Belediyenin elinde sağlıklı bir veri bulunmadığından bu kullanıcıların Yönetmelikte yazılı öğretim kurumlarında öğrenim görüp görmediğinin kontrolü sağlanamamaktadır.

Bununla birlikte, vizeleme işlemlerinin yılda bir kez yapılması özellikle öğrenci indirimine sahip kartlar açısından da ayrıca kontrol riski içermektedir. Zira, özellikle yükseköğrenime kayıtlı öğrenciler açısından mezuniyet tarihleri farklılık göstermektedir. Bazı öğrenciler güz dönemi sonu olan ocak ve şubat aylarında, bazı öğrenciler bahar dönemi sonu olan haziran ve temmuz aylarında, bazıları ise yaz okulu ve/veya açılan sınavlar vesilesi ile daha sonraki aylarda da mezun olabilmektedir. Vizeleme işleminin yılda bir kez yapıldığı hallerde öğrencilik hakkı sona eren kişilerin ertesi yılın vizeleme işlemi yapılacağı tarihe kadar indirimli kart hakkından yararlanmaya devam edeceği açıktır.

2023 yılı içerisinde bütün kart kullanımları içerisinde öğrenci kartı kullanımı oranının yaklaşık %42'ye tekabül ettiği de hesaba katıldığında bu zafiyete yol açmayacak yöntemlerin geliştirilmesi gerektiği açıkça görülmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; ildeki öğrenci yoğunluğu ve öğrenci kartı kullanım oranının yüksekliği sebebiyle bu kartların vizeleme işlemlerinin Ağustos ayında yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin söz konusu kontrol risklerini en aza indirmeye yönelik çalışma yapması, Yönetmelikte yazılı hususlara uyulup uyulmadığının kontrolünün sistematik olarak anlık veri alınmasını sağlayacak şekilde yapılmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 11: Ticari Taksi, Tahsisli Özel Halk Otobüsü ile Servis Araçlarına Ait Plakaların İdare Tarafından İhale Edilmeksizin Süresiz Olarak Verilmesi

Niğde Belediyesi sorumluluğunda olan alanlarda ticari taksi plakalarının, ticari tahsisli özel halk otobüsü plakalarının ve servis taşımacılığı alanında faaliyet gösteren ticari plakaların 2886 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olarak ihalesiz ve süresiz bir şekilde verildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde toplu taşıma yapmak, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak,

işletmek ve işlettirmek; (p) bendinde ise kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

Aynı Kanun'un "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinin (e) fıkrasında, belediye taşınmazlarının üç yıldan uzun süreli kiralanmasına karar verme yetkisinin belediye meclisinde; "Encümenin görev ve yetkileri" başlıklı 34'üncü maddesinin (g) fıkrasında ise taşınmazların süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar verme yetkisinin belediye encümeninde olduğu belirtilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesi ile belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin ancak bu Kanun hükümlerine göre yapılabileceği, "Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64'üncü maddesi ile belirli istisnalar haricinde, kiraya verilecek taşınmazların kira süresinin on yıldan çok olamayacağı ve taşınmazların üçüncü kişilere kiralanması işlemlerinin ise aynı Kanun'un 35'inci maddesinde sayılan ihale usulleri çerçevesinde yürütülmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden kamu hizmeti niteliğinde olan toplu taşıma hizmetlerini yapma yetki ve imtiyazının belediyelerde olduğu çok açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Belediyeler bu yetkilerini toplu taşıma hizmetlerini bizzat kendileri yapmak suretiyle kullanabileceği gibi, kendileri kullanmadıklarında kanunlarda belirtilen yöntemlerle üçüncü kişilere söz konusu hizmetleri gördürülebilecektir. Üçüncü kişilerin belirlenmesi ise, 2886 sayılı Kanun gereğince, rekabete açık, saydamlığı sağlanmış, süresi belirli ihaleler yoluyla yapılması gerekmektedir. Belediye meclisince hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesi yönünde karar verilmesi halinde, karardaki yönteme göre (kira, ruhsat, imtiyaz vb.) ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri yetkili kişi ve kurullarca yerine getirilecektir. Bu çerçevede toplu ulaşım ve yolcu taşımaya ilişkin hizmetler bakımından görevli ve yetkili olan belediyenin, bu hizmetlerin üçüncü kişilere gördürülmesini ihale yapılmaksızın doğrudan meclis, encümen veya belediye başkanı kararıyla yapması veya kendisine ait imtiyazı süre belirtilmeksizin devrederek gerçekleştirmesi ya da ihaleyle olsa dahi süresiz satış şeklinde işlem yapması mümkün değildir.

Bir diğer ifadeyle toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama veya ruhsat verilmesi usullerinden biri ile üçüncü kişilere ihale yoluyla gördürülmesi mümkündür. Her üç yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Toplu taşıma hizmetlerinin yukarıda belirtilen usuller dışında bir usul ile yapılması mümkün değildir. Kanun'da öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur.

Yapılan incelemede, Niğde Belediyesi sınırları içerisinde faaliyet gösteren 131 adet ticari taksi, 69 adet ticari tahsisli özel halk otobüsü plakası olduğu, bu plakaların uzun yıllardır elinde bulunduran kişilerin bu haklarını ihalesiz bir şekilde elde ettiği, ihalesiz verilen plakalar açısından bir sürenin de öngörülmediği, bu açıdan söz konusu ticari plakaların yıllık olarak çalışma ruhsatlarının yenilenmesi suretiyle çalışmaya devam ettikleri tespit edilmiştir. Servis plakalarının da başvuranlardan gerekli şartları taşıyanlara ihalesiz bir şekilde doğrudan doğruya verildiği görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetlerin Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredilebileceği; toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67'nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebileceğinin düzenlendiği, Niğde Belediyesi meclisinin 06.04.2018 tarih ve 99 sayılı kararı ile söz konusu hizmetlerin ruhsat verme yöntemi ile yapılması yönünde karar alındığı, bu sebeple plakaların verilmesi suretiyle işletildiği ifade edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki bulgu konusu yapılan husus plakaların işletilmesi yöntemine ilişkin değildir. Bulguda da belirtildiği gibi Belediye söz konusu plakaların imtiyaz verilmesi, kiralama veya ruhsat verilmesi yoluyla işletilmesi hususunda takdir hakkına sahiptir. Belediyenin bu yöntemlerden biri, birkaçı ve tamamını kullanarak söz konusu hizmeti yerine getirmesinde herhangi bir yasal engel bulunmamaktadır. Ancak, hangi yöntem seçilmiş olursa olsun bu hakkın kişilere ihale edilmesi suretiyle verilmesi kanuni bir gerekliliktir. Bulgu konusu yapılan husus da tam olarak budur.

Sonuç olarak, taksi, özel halk otobüsü veya servis ile yolcu taşıma faaliyetinde bulunulması için belirlenen plakalara izin/ruhsat verilmesi işlemi 5393 sayılı Kanun'da öngörülen hangi yöntemle yapılırsa yapılsın 2886 sayılı Kanun'daki düzenlemelere göre ihale edilmek suretiyle yapılmalıdır.

BULGU 12: Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmecilik Hakkının Kira Süresi Sonunda Yeniden İhale Edilmeyerek Aynı Kiracıya Kullandırılması

Niğde Belediyesi mülkiyetinde bulunan şehirlerarası otobüs terminali işletmecilik hakkının ihaleyle kiraya verilmesi sonucunda imzalanan sözleşmenin süresi sonunda, işletmecilik hakkına ilişkin yeniden ihale düzenlenmeden Belediye meclis kararı ile süre uzatımı yoluyla aynı kiracıya kiraya verildiği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetki ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin (j) bendinde otobüs terminali kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin verme yetki ve imtiyazının belediyelerde olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinin (e) fıkrasında, belediye taşınmazlarının üç yıldan uzun süreli kiralanmasına karar verme yetkisinin belediye meclisinde; "Encümenin görev ve yetkileri" başlıklı 34'üncü maddesinin (g) fıkrasında ise taşınmazların süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar verme yetkisinin belediye encümeninde olduğu belirtilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesi ile belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin ancak bu Kanun hükümlerine göre yapılabileceği, "Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64'üncü maddesi ile belirli istisnalar haricinde, kiraya verilecek taşınmazların kira süresinin on yıldan çok olamayacağı ve taşınmazların üçüncü kişilere kiralanması işlemlerinin ise aynı Kanun'un 35'inci maddesinde sayılan ihale usulleri çerçevesinde yürütülmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan açıklamalara göre kanun koyucu, Belediye taşınmazlarının kiralanması ile belediyeye ait bir imtiyazın veya hakkın ayni hak tesisi yolu ile kullandırılmasının 2886 sayılı Kanun'da belirtilen ihale usullerine tabi olduğu noktasında iradesini ortaya koymuştur. Kanun gereğince kurum mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların

kiraya verilmesi işleri 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'ndaki ihale usullerine göre yapılmalı ve sözleşme süresinin bitiminde aynı taşınmaz malın kiraya verilebilmesi için yeniden 2886 sayılı Kanundaki belirtilen usullerden biriyle ihaleye çıkılmalıdır.

Yapılan incelemede, 27.01.2009 tarihinde üç yıllık süreyle 2886 sayılı Kanun'a göre açık teklif usulü ile kiraya verilen Niğde Şehirlerarası Otobüs Terminalinin işletilmesi hakkının sözleşme süresinin sonunda yeniden ihale düzenlenmeden meclis kararıyla kira bedelinde belirli bir artış yapılmak suretiyle süre uzatımı yoluyla aynı kişilere yeniden kiraya verildiği tespit edilmiştir.

Niğde Şehirlerarası Otobüs Terminalinin işletilmesi hakkının sözleşme süresinin sonunda ihale yapılmaksızın aynı kiracı tarafından işletilmeye devam edilmesine yönelik olarak Niğde Belediye Meclisinin 04.01.2013 tarihli ve 13 numaralı kararı ile sözleşme süresinin 1 yıl, 03.01.2014 tarihli ve 11 numaralı kararı ile sözleşme süresinin 3 yıl, 06.01.2017 tarihli ve 17 numaralı meclis kararı ile sözleşme süresinin 6 yıl ve 03.02.2023 tarihli ve 19 numaralı kararı ile sözleşme süresinin 2 yıl süreyle uzatıldığı görülmüştür.

Bir diğer ifadeyle, Niğde Şehirlerarası Otobüs Terminalinin işletmesi hakkı ilk ihalede imza altına alınan sözleşme süresinin dolduğu 2013 yılından bu yana meclis tarafından mevzuata aykırı olarak alınan süre uzatımı kararları ile aynı kiracıya verilmektedir.

Tablo 11: Niğde Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmesi Kira Bilgileri

Kira Yılı	Kira Bedeli	Kira Artış Oranı	Açıklama
2009	711.000,00	İhale Bedeli	İhale sonrasında imzalanan sözleşme süresi içerisindeki süre
2010	718.110,00	%1	
2011	764.069,04	%6,4	
2012	843.914,24	%10,45	
2013	864.590,12	%2,456	04.01.2013 tarihli ve 13 numaralı meclis kararı ile 1 yıl süre uzatımı
2014	924.852,00	%6,97	03.01.2014 tarihli ve 11 numaralı meclis kararı ile 3 yıl süre uzatımı
2015	983.840,36	%6,36	
2016	1.039.840,36	%5,71	
2017	1.143.200,48	%9,94	06.01.2017 tarihli ve 17 numaralı meclis kararı ile 6 yıl süre uzatımı
2018	1.320.053,64	%15,47	
2019	1.333.254,24	%1	
2020	1.346.586,84	%1	
2021	1.360.050,48	%1	
2022	1.428.053,04	%5	
2023	₺2.462.677,20	%72,45	03.02.2023 tarihli ve 19 numaralı meclis kararı ile 2 yıl süre uzatımı

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; şehirlerarası otobüs terminali işletmecilik hakkı için ihale sürecinin başlatıldığı ifade edilmiştir.

Yukarıdaki yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalara göre, Niğde Şehirlerarası Otobüs Terminalinin işletilmesi hakkı çatılı konut ve işyeri kiralaması niteliğinde olmadığından 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 347'nci maddesinde yer alan uzama süreleri hükmüne tabi değildir. Söz konusu taşınmazın işletilmesi hakkının 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yer alan esaslar ve süreler dâhilinde ihale yapılmak suretiyle kiraya verilebileceği ve sözleşmesinin sona ermesi sonrasında yenileme işlemlerinin aynı usuller çerçevesinde yapılabileceği değerlendirilmektedir.

BULGU 13: Taşınmaz Kira Bedellerinin Günün Emsal ve Rayiç Bedellerine Göre Güncellenmemesi

İdareye ait beş yılı aşan sürelerle kiraya verilen taşınmazların kira bedellerinin günün emsal ve rayiç bedellerini yansıtmadığı dolayısıyla düşük kaldığı görülmüştür.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Uygulama alanı" başlıklı 339'uncu maddesinde, konut ve çatılı iş yeri kiralarına ilişkin hükümlerin kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de uygulanacağı açıkça ifade edilmiştir.

Türk Borçlar Kanunu'nun konut ve çatılı işyerlerinin kira bedelinin belirlenmesini düzenleyen 344'üncü maddesinde ise;

"Tarafların yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmaları, bir önceki kira yılında tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçmemek koşuluyla geçerlidir. Bu kural, bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde de uygulanır.

Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapılmamışsa, kira bedeli, bir önceki kira yılının tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçmemek koşuluyla hâkim tarafından, kiralananın durumu göz önüne alınarak hakkaniyete göre belirlenir.

Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz

önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenir. Her beş yıldan sonraki kira yılında bu biçimde belirlenen kira bedeli, önceki fıkralarda yer alan ilkelere göre değiştirilebilir. ...”

denilmektedir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 344'üncü maddesinden açıkça anlaşılacağı üzere, kanun koyucu tarafından, kira bedelinin yenilenen kira dönemine ilişkin olarak belirlenmesi açısından üç durum dikkate alınmıştır:

Birinci durum, tarafların arasında kira bedeline ilişkin bir anlaşmanın bulunması; ikinci durum, taraflar arasında bu hususa dair hiçbir anlaşmanın bulunmaması ve üçüncü durum ise taraflar arasında kira bedelinin belirlenmesine dair anlaşma yapılmış olsa da olmasa da süresi 5 yılı aşan ya da beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmesinin mevcut olması durumlarıdır.

Buna göre taraflarca kira bedelinin değişimine dair bir anlaşma yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan uzun olmasa da beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, hakim tarafından tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenecek ve kira bedelinin her beş yıldan sonraki kira yılında bu şekilde belirlenmesi mümkün olacaktır.

İdareye ait taşınmazlara ilişkin kira dosyalarının incelenmesi sonucunda; 5 yıldan uzun süreli kiraya verilen veya 5 yıldan kısa süreli olmakla beraber beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmesi bulunan çok sayıda taşınmaz bulunduğu, söz konusu taşınmazlara ilişkin beş yıldan sonraki kira artışlarının 6098 sayılı Kanun'un 344'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan hükmün aksine sözleşmesinde belirtilen ÜFE veya TÜFE oranında artırıldığı tespit edilmiştir.

İdare taşınmazlarının ilk kira başlangıçlarının çok eski yıllara dayanması, kira sözleşmelerinin kurulduğu tarihten bu yana kira bedelinin her yıl ÜFE veya TÜFE oranında artırılması ve kira sözleşmelerinde emsal uygulanmaması İdareye ait taşınmaz kira bedellerinin emsal ve rayiç kira bedellerine göre çok düşük kalmasına neden olmaktadır.

Konut ve çatılı iş yeri olan taşınmazların beş yıldan sonraki kira bedelinin, hâkim tarafından tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenmesi Kanun'un amir hükmüdür.

Sonuç olarak, süresi beş yılı aşan ya da beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinin beş yıldan sonraki kira bedellerinin 6098 sayılı Kanun'un 344'üncü maddesinin üçüncü fıkrasına uygun olarak mezkûr Kanun'da belirtilen süreler içerisinde İdare tarafından dava açılması suretiyle hâkim tarafından belirlenmesi sağlanmalıdır.

BULGU 14: Belediye Mülkiyetindeki Bazı Taşınmazların Pazarlık Usulü ile Kiraya Verilmesi

Belediye mülkiyetinde bulunan muhtelif büyüklüklerdeki işyeri, halı saha, ekmek fabrikası gibi 6 adet taşınmazın pazarlık usulü ile kiraya verildiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 2'nci maddesinde; bu Kanun'un yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasının ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının esas olduğu hüküm altına alınmış olup 36'ncı maddesinde ise; bu Kanun'un 1'inci maddesinde yazılı işlere ilişkin ihalelerde, tekliflerin gizli olarak verilmesini sağlayan kapalı teklif usulünün esas olduğu belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un 51'inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, kullanım özelliği, idarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle ihalesi uygun görülmeyen, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisine ilişkin işlemlerin pazarlık usulü ile ihale edileceği düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen Kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının, Kanun'un temel ilke ve prensiplerinden olduğu ve bu ilke ve prensibin gereği olarak, Kanun'un 36'ncı maddesinde yer alan "Kapalı Teklif Usulü" nün esas usul, diğer usullerin ise belirli şartlar dahilinde uygulanacak istisnai usuller olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, taşınmazların kiraya verilmesine ilişkin ihalelerin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51 maddesinin (g) bendi istinaden pazarlıkla yapılması mümkün değildir. Zira mezkûr madde; pazarlık usulünün kullanılabilmesi için, ilgili taşınmaz malın Devletin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında olmasını şart koşmaktadır. Bu minvalde Belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar için pazarlık ihalesi yapılması mümkün görünmemektedir.

Her ne kadar 2886 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; belediyelerin alım, satım, yapım, kira, hizmet trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanundaki yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmişse de "Devletin özel mülkiyetindeki"

ve "Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" ifadelerinden; Belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazların aksine Hazineye ait olan taşınmazların tarif edildiği hususu anlaşılmaktadır.

Nitekim Danıştay 13' üncü Dairesinin 21.10.2008 tarih ve E:2007/4476, K: 2008/6874 sayılı Kararında;

“Belediyenin mülkiyetindeki taşınmazın, 2886 sayılı Kanun'un 51 inci maddesinin (g) bendi uyarınca, pazarlık usulü ile turizm amaçlı tesis yapılmak ve işletilmek üzere mülkiyetten gayri ayni hak tesis edilmek suretiyle, (daimi ve sürekli üst hakkı kurulmak suretiyle) 30 yıllığına kiralanmasına ilişkin belediye encümeni kararını, belediyelere ait taşınmazların "devletin özel mülkü" ve "devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer" lerden olmadığı, bu nedenle 2886 sayılı Yasanın 51/g maddesi kapsamında kiralanmasının, trampasının ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi yoluyla devrinin, olanaklı olmadığı gerekçesiyle, iptal eden mahkeme kararının hukuka uygun olduğu” hususu hüküm altına alınmış olup konuya açıklık getirilmiştir.

Yukarıda yer verilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde; 2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine belirtilen “Devletin özel mülkiyetindeki taşınmaz” kavramının, “Hazinenin özel mülkiyetinde olan taşınmazları” ifade ettiğini kabul etmek gerekmektedir. Buna göre; belediyelerin, söz konusu maddeden yararlanarak pazarlık usulü ile kendi mülkiyetinde yer alan taşınmazları kiraya vermeleri veya üzerlerinde gayri ayni hak tesis etmeleri hukuken mümkün değildir.

Yapılan incelemede; İdare tarafından aşağıdaki tabloda detayına yer verilen taşınmazların 2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre pazarlık usulü ile kiraya verildiği, dolayısıyla bahsedilen mevzuat hükümlerine aykırı işlem tesis edildiği tespit edilmiştir.

Tablo 12:Pazarlık Usulü (51/g) ile Kiraya Verilen Yerler

Tapu Mahallesi	Ada	Kullanım Şekli	Kiracı	Kira Başlama Tarihi	Kira Bitim Tarihi	Süre
	Parsel					
İlhanlı	3755/2	Banka Şubesi	Türkiye Halk Bankası AŞ	22.08.2023	22.08.2032	9 Yıl
İlhanlı	3755/2	Banka Şubesi	Türkiye Halk Bankası AŞ	22.08.2023	22.08.2032	9 Yıl
Yukarı Kayabaşı	299/13 299/14 299/15 299/19	Kafe	Niğde Belediyesi Ticaret Anonim Şirketi	11.08.2022	11.08.2025	3 Yıl

	299/27					
Efendibey	3504/2	Kafe	Niğde Belediyesi Ticaret AŞ	11.08.2022	11.08.2025	3 Yıl
Organize Sanayi Bölgesi Fertek	143/3	Ekmek Fabrikası	Niğde Belediyesi Ticaret AŞ	7.03.2023	7.03.2026	3 Yıl
Aşağı Kayabaşı	3949/1 3950/1	Spor Kompleksi (2 Adet Halı Saha)	Niğde Belediyesi Ticaret AŞ	31.10.2023	31.10.2026	3 Yıl

Yukarıda yer verilen tablodan da anlaşılacağı üzere; İdare tarafından bahse konu taşınmazlar, kamu sermayeli bir Bankaya ve Belediyenin ortaklık payı %100 olduğu Şirkete pazarlık usulü ile kiraya verilmiştir.

Kamu idaresine ait taşınmazlar, mezkûr paragrafta belirtilen Kanun maddesinin (g) bendindeki “Devletin özel mülkiyetinde” bulunan taşınmaz kapsamına girmediğinden, kiralanması işlemlerinde pazarlık usulünün kullanılması hukuka aykırı olduğu gibi söz konusu uygulama ile Kanun’un ihalelerde açıklık ve rekabetin sağlanması ilkeleriyle de bağdaşmamaktadır. Bu nedenle, söz konusu meclis ve encümen kararlarının iptal edilerek bahse konu yerlerin mevzuatta belirtilen usullerle yeniden ihale edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 15: İdare Taşınmazlarının Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Süresiz Olarak Tahsis Edilmesi

İdarece, bazı kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan taşınmaz tahsislerinde, mevzuatında belirtilen azami süre dikkate alınmadan tahsis işlemlerinin yapıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Diğer kuruluşlarla ilişkiler” başlıklı 75’inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; *“Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;*

...

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür.”

İfadelerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmünden anlaşılacağı üzere İdare, belediye meclisinin kararı ile mülkiyetlerindeki taşınmazları, sadece asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere, 25 yılı geçmemek koşuluyla, mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilecektir. Diğer yandan, tahsis süresinin bitiminden sonra, taşınmazın aynı esaslara göre yeniden tahsisi yapılabilecektir.

İdarenin taşınmaz tahsis işlemlerinin incelenmesi neticesinde; diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan 42 adet taşınmaz tahsisinden 37 tanesinin süresiz olarak yapıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan taşınmaz tahsislerinin mevzuatında öngörülen azami süreyi dikkate alacak şekilde yapılması, ihtilafa açık olması nedeniyle süresiz tahsis yapılmaması ve ihtiyaç halinde tahsis işleminin mevzuatına uygun olarak yenilenmesi gerekmektedir.

BULGU 16: Pazar Yerlerinde Aynı Kişilere İkiden Fazla Yer Verilmesi

İdarenin, aynı pazar yerinde, bir kişiye doğrudan ya da dolaylı olarak en fazla iki satış yeri verilebileceği yönündeki mevzuat hükmüne aykırı hareket ettiği görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile pazar yerlerinin kuruluş, işleyiş, yönetim ve denetimine ilişkin usul ve esaslar, uygulanacak yaptırımlar ile kamu kurum ve kuruluşlarının görev, yetki ve sorumlulukları açık bir şekilde düzenlenmiştir.

Semt ve üretici pazarlarını modern bir yapıya kavuşturmak, bu yerlerde sebze ve meyveler ile belediyece müsaade edilen diğer gıda ve ihtiyaç maddelerinin ticaretinin kaliteli, standartlara ve gıda güvenilirliğine uygun olarak serbest rekabet şartları içinde yapılmasını temin etmek, tüketicilerin hak ve menfaatlerini korumak ve üreticiler ile pazarcıların faaliyetlerini düzenlemek amacıyla hazırlanan Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik ise 12.07.2012 tarihli ve 28351 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5957 sayılı Kanun’un “Toptancı hallerindeki işyerleri ile pazar yerlerindeki satış yerlerinin işletilmesi” başlıklı 11’inci maddesinin altıncı fıkrasında aynı pazar yerinde ikiden fazla satış yeri tahsis edildiği veya kiralandığı anlaşılanların, kira sözleşmelerinin feshine ya da satış işlemlerinin veya tahsislerinin iptaline belediye encümenince karar verileceği hüküm altına alınmıştır.

Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik'in; "Satış yerlerinin işletilmesi" başlıklı 11'inci maddesinin üçüncü fıkrasında aynı pazar yerinde, bir kişiye doğrudan ya da dolaylı olarak en fazla iki satış yeri verilebileceği; "Tahsisin iptali ve kira sözleşmesinin feshi" başlıklı 27'nci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde ise doğrudan veya dolaylı olarak aynı pazar yerinde ikiden fazla satış yeri kullandığı anlaşılmanın, tahsislerinin iptaline karar verileceği, ifade edilmiştir.

Pazar yerleri tahsisleri pazar tahtalarının ölçülerine göre yapılmaktadır. Bazı idareler her bir Pazar tahtasını bir satış yeri olarak kabul etmekte, buna göre pazarcılara iki tahtadan fazla tahsis yapmamakta; bazı İdareler ise belli ölçüleri tek bir pazar yeri olarak saymakta (Örneğin; sebze ve meyve için 3 metrelik alanın bir satış yeri olarak sayılması) ve bu ölçütlere göre ikiden fazla pazar yeri tahsisinin önüne geçmektedir.

Yapılan incelemede; Niğde Belediyesi sınırları içerisinde 6 farklı günde açık semt pazarı kurulduğu, yer tahsislerinin aynı pazar yerinde, bir kişiye doğrudan ya da dolaylı olarak en fazla iki satış yeri verilebileceği yönündeki mevzuat düzenlemesine aykırılık teşkil edecek şekilde yapıldığı tespit edilmiştir. Örneğin; Pazartesi pazarında bazı pazarcıların 2 m²'lik satış yeri bulunmaktayken, aynı pazar yerinde 10 m² ile 19 m² arasında değişen ölçülerde pazar satış yeri sahiplerinin olduğu görülmektedir. Benzer örneklere diğer günlerde kurulan pazar yerlerinde de rastlanmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bütün pazar yerlerinin kontrol edilerek mevzuata uygun olmayan tezgah yerlerinin devir işlemlerinin sağlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, semt pazarlarındaki rekabet ortamını sağlamak, tekelleşmenin önüne geçilerek tüketicinin hak ve menfaatlerini korumak adına mevzuat hükümlerine aykırılıkların giderilmesi gerekmektedir. Bu açıdan aynı pazar yerinde ikiden fazla satış yeri olanların durumu Yönetmeliğe uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 17: Taşınmaz Satış İşlemlerinde Tahakkuk Esaslı Muhasebe Sistemi Esaslarına Uyulmaması

Kamu İdaresi tarafından mülkiyetinde bulunan taşınmaz satışlarından doğan alacaklarının, ihale kararının ilgililere tebliğ sürecinde meydana gelen gecikmeler dolayısıyla

gider kaydedildiği ve tebliğ edilmesinin ardından yeniden tahakkuk işlemlerinin gerçekleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde; "*Tahakkuk esası: Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilmesini...ifade eder.*" denilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 97'nci maddesinde, bu hesabın mahalli idarelere ait maddi duran varlıkların taksitli satılması durumunda ortaya çıkan alacakların kaydedilmesi için kullanılacağı; "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 98'inci maddesinde, maddi duran varlıkların taksitli satılması durumunda ortaya çıkan alacaklardan bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tahsili gereken tutarların bu hesaba, içinde bulunulan dönemi takip eden dönemlerde tahsili gereken tutarların ise duran varlıklar ana hesap grubunda yer alan Diğer Faaliyet Alacakları Hesabına kaydedilerek izleneceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere mahalli idarelere ait maddi duran varlıkların taksitli satılması durumunda ortaya çıkan alacakların, tahakkuk esaslı muhasebe sistemi gereği, vadesine göre Diğer Faaliyet Alacakları Hesaplarında izlenmesi yani taşınmazın el değiştirmesi durumunda tahsil edilmesi gereken tutarın bu hesapta muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Ancak yapılan incelemede; İdare tarafından 2023 yılı içinde satılan taşınmazlara ilişkin sözleşme imzalanmadan önce ihale kararları doğrultusunda alacak tahakkuk kaydı yapıldığı diğer bir ifadeyle taşınmazlar el değiştirmeden 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabına 29.731.000,00 TL, 227 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabına ise 26.376.308,70 TL borç kaydı yapıldığı görülmüştür. Öte yandan ihale kararlarının tebliğ edilmesi için posta yoluyla tebliğ yöntemi seçildiği ve postada meydana gelen gecikmeler dolayısıyla tahakkuk işlemi yapılan toplam 56.107.308,70 TL tutarındaki alacağın terkin edildiği, bahse konu bu tutarın ilgililere tebliğ sonrasında yeniden tahakkuk ettirildiği tespit edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'nci maddesinde, Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütüleceği; Kanunun "Kesinleşen ihale kararlarının bildirilmesi" başlıklı

32'nci maddesinde de, İta amirince onaylanan ihale kararlarının, onaylandığı günden itibaren en geç 5 işgünü içinde, üzerine ihale yapılan veya vekiline, imzası alınmak suretiyle bildirileceği veya iadeli taahhütlü mektupla tebligat adresine postalanacağı ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un "Sözleşme yapılmasında müteahhit veya müşterinin görev ve sorumluluğu" başlıklı 57'nci maddesinde; sözleşme yapılması gerekli olan hallerde müteahhit veya müşterinin onaylanan ihale kararının bildirilmesini izleyen günden itibaren 15 gün içinde geçici teminatı kesin teminata çevirerek noterlikçe tescil edilmiş sözleşmeyi, idareye vermek zorunda olduğu, satışlara ilişkin ihalelerde müşterinin aynı süre içinde ihale bedelini ve müşteriye ait bulunan vergi, resim ve harçları yatırması, diğer giderleri ödemesi gerektiği, bu zorunluluklara uyulmadığı takdirde, protesto çekmeye ve hüküm altına almaya gerek kalmaksızın ihalenin bozulacağı ve varsa geçici teminatının gelir kaydedileceği hükmü bulunmaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükmünden anlaşılacağı üzere idareler tarafından taşınmaz satış işlemleri dolayısıyla kesinleşen ihale kararları ilgiliye imza alınma şartıyla bildirilir veya iadeli taahhütlü mektupla tebligat adresine postalanır. İlgili tarafından ise, ihale kararının kendisine bildirilmesini izleyen günden itibaren 15 gün içinde ihale bedeli ödenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde ihalenin bozulup varsa geçici teminatının gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla idarelere ait taşınmazların yukarıda açıklanan süreç içerisinde el değiştirmesi gibi bir olgu bulunmayıp sözleşme imzalanıncaya kadar tahakkuk işlemlerinin yapılmaması gerekmektedir. Kaldı ki söz konusu süreçte ortaya çıkabilecek durumlar karşısında bile İdarenin ihaleyi iptal etme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Sonuç olarak; İdare tarafından satış işlemlerine dair sözleşme imzalanmadan önce ihale kararlarına istinaden satışa dair alacak tahakkuk kaydının yapılmasının Tahakkuk Esaslı Muhasebe Sistemi esaslarına uygun olmadığı, ihale kararının ilgililere tebliğ sürecinde meydana gelen gecikmeler dolayısıyla toplam 56.107.308,70 TL alacağın terkin edildiği göz önünde bulundurulduğunda; ihale kararlarının tebliğ edilmesi için 2886 sayılı Kanun'da da yer verilen memurlar vasıtasıyla tebliğ yönteminin kullanılmasının sağlıklı olacağı ve söz konusu satış işlemlerinde mevzuatın öngördüğü şekilde işlem tesis edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 18: Bazı Alımlarda Gerekli Şartlar Oluşmadan Temel İhale Usulleri Yerine Doğrudan Temin Usulünün Uygulanması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin (a) ve (b) bentlerinde öngörülen şartlar oluşmadığı halde hizmet alımı ve yapım işinin doğrudan temin usulü ile yapıldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde, ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel usuller olduğu, diğer ihale usullerinin Kanun'da belirtilen özel hallerde kullanılabilmesi ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinde ise; *"Aşağıda belirtilen hallerde ihtiyaçların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir:*

a) İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi.

b) Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması

c) ...

d) ...

...."

denilmek suretiyle hangi özel durumlarda doğrudan temin usulünün kullanılabilmesi detaylı bir şekilde bentler halinde sayılmış ve söz konusu ihtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi durumunda (a) bendine göre, sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması durumunda ise (b) bendine göre, temel ihale usulleri uygulanmaksızın, doğrudan temin ile sağlanabileceği açıklanmıştır.

Uygulamada ise; aşağıdaki tabloda gösterilen "15 Temmuz Şehitler Anıtı Yapıtırılması" ve "51 EL 007 BMC FATİH Vidanjör Bakım Hizmeti Alımı" işleri temel ihale usullerine başvurularak yaptırılması/satın alınması gerekirken, söz konusu şartlar oluşmadığı halde, sırasıyla 22/a ve 22/b usullerine başvurularak doğrudan temin ile yaptırılmış/satın alınmıştır.

Tablo 13: Doğrudan Temin ile Yaptırılan İşler

Müdürlük	İşin Adı	Alım Usulü (Türü)	Alım Yapılan Firma	Alım Tutarı (TL)
----------	----------	-------------------	--------------------	------------------

Park ve Bahçeler Müdürlüğü	15 Temmuz Şehitler Anıtı Yapıtılması	22/a-Mal Alımı	Yeşiloba İnş. Taah. ve Orm. Ürün. Tic. ve San. Ltd. Şti.	3.900.000,00
Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü	51 EL 007 BMC FATİH Vidanjör Bakımı	22/b-Hizmet Alımı-	Güneri Makina San. Tic. A.Ş.	881.521,00

Yukarıda yer verilen denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; "15 Temmuz Şehitler Anıtı Yapıtılması İşi" nin, 4734 sayılı Kamu ihale Kanunu'nun 22-a maddesinde zikredilen "ihtiyacın gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi" hükmü ne uygun olması ve telif haklarıyla korunan ürün olması nedeniyle 4734 sayılı Kanunun'un 22-a maddesi kapsamında doğrudan temin usulüyle yapıldığı, yine aynı şekilde "51 EL 007 BMC Fatih Vidanjör Üst Ekipman Revizyonu ve Alt Araç Değişimi Hizmet Alımı İşi"nin de, yurt içerisinde söz konusu İşi yapabilecek başka bir servis olmaması sebebiyle, 4734 sayılı Kanun'un 22-b maddesinde ifade edilen "sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili bilimsel, teknik, fikri veya sanatsal v.b. nedenlerle özel bir hakka sahip olması" hükmüne uygun olarak 4734 sayılı Kanunun'un 22-b maddesi kapsamında bahsi geçen yetkili servise yapıldığı ifade edilmiştir.

Diğer taraftan Belediye tarafından Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin şartları oluşmadan doğrudan temin ile işlem yapılmadığı belirtilerek bulgu konusu hususlara azami uyum sağlanacağı da ayrıca ifade edilmiştir.

Ancak gerek yapıtılan Anıt'ın basit yapım teknikleriyle yapılabilecek ve bir çok Yüklenici tarafından yerine geririlebilecek bir yapım işi olması, gerekse söz konusu Vidanjör aracına yapılan Üst Ekipman Revizyonu ve Alt Araç Değişimi Hizmet Alımı kapsamında yer alan mal ve hizmetlerin yurt içinde bir çok yedek parça tedarikçisi ve servis tarafından yerine getirilebilecek nitelikte olmaları sebebiyle söz konusu Anıt yapımı ile Vidanjör bakımına ait mal ve hizmet alımı işlerinin doğrudan temin yerine temel ihale usulleri ile gerçekleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Ayrıca İdare cevabında, bulgu konusu hususlara azami uyum sağlanacağı da belirtildiğinden, daha sonra gerçekleştirilecek olan benzeri mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin doğrudan temin usulu yerine temel ihale usulleri ile gerçekleştirileceği zımnen ifade edilmek suretiyle bulgu konusu hususlara iştirak edildiği de ortaya konulmuştur.

Netice olarak, İdare tarafından herhangi bir iş, mal veya hizmet alımı gerçekleştirilirken mevzuatın öngördüğü temel ihale usullerin kullanılması, istisnai olarak yetki verilen usullere

ise ancak yine ilgili mevzuatında yer alan şartlar tümüyle gerçekleştiğinde başvurulması gerektiği unutulmamalıdır. Bu şekilde yapılacak uygulamalar ile ihaleler, temel ilkelerde de belirtildiği üzere rekabetçi bir ortamda gerçekleşecek ve ihtiyaçlar uygun şartlarla ve zamanında karşılanarak kamu kaynaklarının verimli kullanılması sağlanacaktır.

BULGU 19: Mal ve Hizmet Alımlarının 4734 Sayılı Kanun'da Öngörülen İhale Usulleri Yerine Parçalara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörülen temel ihale usulleri ile ihale edilmesi ve aynı ihale konusu iş içerisinde yer alması gereken aynı nitelikteki mal ve hizmet alımlarının mevzuatta öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde parçalara bölünmek suretiyle doğrudan teminle gerçekleştirildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un 32'nci maddesinde ise; harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; idarelerin bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu belirtilmiş olup söz konusu maddenin devamında ise aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği ve eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin (d) fıkrasında büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idarelerin 431.810 TL'yi, diğer idarelerin 143.845 TL'yi aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat

ve işeyle ilişkin alımların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 22.5.1.2. numaralı maddesinde ise;

"...4734 sayılı Kanunun 19'uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanunun 22'nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanunun 22'nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanunun temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağı hususuna dikkat edilmesi gereklidir."

denilmek suretiyle aynı husus tekrar edilerek aynı nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünerek yapılmasının, 4734 Sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiği ifade edilmektedir.

Yapılan incelemede; Kamu İdaresinin niteliği itibarıyla benzer veya aynı olan nitelikteki mal ve hizmet ihtiyaçlarını çok sayıda işlemle aynı yükleniciden doğrudan temin suretiyle karşıladığı anlaşılmış olup söz konusu duruma ilişkin örnekler aşağıdaki tabloda yer almaktadır;

Tablo 14:Kısımlara Bölünerek Yapılan Alımlara İlişkin Liste 1

Firma	Alımın Niteliği	Toplam Tutar TL	İşlem Sayısı
Firma 1	Kurumsal Sosyal Medya Hesapları Yönetimi İşİ	400.000,00	5
Firma 2	Çim Biçme ve Tırpan Makinelerine Yedek Parça Alımı İşİ	731.174,00	6
Firma 3	İş Makinası Yedek Parça Alımı İşİ	1.753.129,00	11
Firma 4	Bilgisayar Malzemeleri Alımı İşİ	1.531.238,00	18
Firma 5	Elektrik Malzemesi Alımı İşİ	963.670,00	10
Firma 6	İnşaat Malzemesi ve İşçiliği Alımı	2.449.060,00	14
Firma 7	Hırdavat Malzemesi Alımı	1.674.100,00	13
Firma 8	Medikal Malzemesi Alımı İşİ	563.810,00	4
Firma 9	Baskı Tabela İşleri	1.123.194,00	9
Firma 10	Levha Alımı ve Kâğıt Baskı Yaptırılması İşİ	854.300,00	7
TOPLAM:		12.043.675,00	

Yine Kamu İdaresinin ilgili mevzuatta öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde aynı veya benzer mal ve hizmet kalemlerini parçalara bölmek suretiyle bir ihale usulü olmayan doğrudan temin ile aldığı görülmüş olup bu duruma ilişkin örnek uygulamalar aşağıdaki gibidir:

Tablo 15:Kısımlara Bölünerek Yapılan Alımlara İlişkin Liste 2

Firma	İşin Adı	Tarih	Tutar TL
Firma 1	Kurumsal Sosyal Medya Hesapları Yönetimi İşi	12.01.2023	40.000,00
	Kurumsal Sosyal Medya Hesapları Yönetimi İşi	14.02.2023	120.000,00
	Kurumsal Sosyal Medya Hesapları Yönetilmesi Hizmet Alımı İşi	16.05.2023	40.000,00
	Kurumsal Sosyal Medya Hesapları Yönetimi Hizmet Alımı İşi	10.07.2023	120.000,00
	Kurumsal Sosyal Medya Yönetimi Hizmet Alımı	18.10.2023	80.000,00
Toplam			400.000,00
Firma 2	Tırpan Çim Biçme ve Motorlu Araçlara Yedek Parça Alınması	15.02.2023	141.024,00
	Çim Biçme, Budama Makinesi ve Boya Tabancası Alımı İşi	04.05.2023	63.900,00
	Çim Biçme ve Tırpan Makinelerine Yedek Parça Alımı İşi	01.06.2023	138.080,00
	Tırpan ve Çim Biçme Makinelerine Yedek Parça Alımı İşi	22.08.2023	138.000,00
	Tırpan ve Çim Biçme Makinelerine Yedek Parça Alımı İşi	11.10.2023	140.170,00
	Çim Biçme ve Tırpan Yedek Parça Alımı İşi	15.11.2023	110.000,00
Toplam			731.174,00
Firma 3	İş Makinası Yedek Parça Alımı İşi	11.01.2023	69.920,00
	Kepçe Bakım Onarım Malzemesi Alımı İşi	15.02.2023	139.715,00
	Cat D8I Yedek Parça Alımı İşi	21.02.2023	139.900,00
	Kawasaki İş Makinesi Şanzıman Yedek Parça Alımı İşi	23.03.2023	141.150,00
	İş Makinesi Genel Yedek Parça Alımı İşi	07.04.2023	140.035,00
	Cat İş Makinesi Yedek Parça Alımı İşi	25.05.2023	139.850,00
	İş Makinesi ve Bıçak Malzemesi Alımı İşi	31.05.2023	140.100,00
	Cat 950 B Yedek Parça Alımı İşi	03.08.2023	141.775,00
	Cat 316 İş Makinesi Yedek Parça Alımı İşi	10.08.2023	141.740,00
	Yükleyici Yedek Parça Alımı İşi	12.09.2023	140.860,00
	Hidromek İş Makinesi Yedek Parça Alımı İşi	22.09.2023	141.381,00
	Dozer Fren ve Dönüş Bakım Onarım Malzemeleri Alımı	31.10.2023	137.069,00
	İş Makinesi Yedek Parça Alımı İşi	07.11.2023	139.634,00
Toplam			1.753.129,00
Firma 4	Bilgisayar Alımı İşi	17.03.2023	140.000,00
	Bilgisayar Alımı İşi	24.03.2023	142.300,00
	Yazıcı, Alarm, Toner ve Masa Üstü Bilgisayar Alımı İşi	29.03.2023	140.500,00
	Bilgisayar Alımı İşi	17.04.2023	122.250,00
	Yazıcı, Wifi Alıcı, Toner,Har Disk ve Uzatma Kablosu Alımı İşi	09.05.2023	41.110,00
	Toner Alımı İşi	01.06.2023	9.600,00
	Masaüstü Bilgisayar Alımı İşi	01.06.2023	71.720,00
	Masa Üstü Bilgisayar ve Yazıcı Alımı İşi	06.07.2023	71.520,00
	Hard Disk Alımı İşi	24.07.2023	91.440,00
	Bilgisayar ve Monitör Alımı İşi	15.08.2023	23.330,00
	Yazıcı, Fare Kart ve Kart Okuyucu Alımı İşi	18.08.2023	28.065,00
	Toner Alımı İşi	17.10.2023	59.700,00
	Bilgisayar Malzemeleri Alımı İşi	11.10.2023	100.829,00
	Bilgisayar ve Yazıcı Alımı İşi	24.10.2023	90.480,00
Bilgisayar Alımı İşi	03.11.2023	142.000,00	

	Bilgisayar ve Tarayıcı Alımı İşi	03.11.2023	35.600,00
	Monitör ve Toner Alımı İşi	22.11.2023	80.394,00
	Toner, Kamera ve Kamera Malzemesi Alımı	08.12.2023	140.400,00
Toplam			1.531.238,00
Firma 5	Şalter, Projektör ve Kablo Alımı İşi	03.01.2023	69.065,00
	Elektrik Malzemesi Alımı İşi	01.02.2023	66.130,00
	Projektör ve Kablo Alımı İşi	16.03.2023	52.400,00
	Elektrik Malzemesi Alımı İşi	23.03.2023	120.625,00
	Muhtelif Elektrik Malzemeleri Alımı İş	25.08.2023	142.100,00
	Elektrik ve Kablo Malzemeleri Alımı İşi	23.08.2023	104.125,00
	İçme Suyu Kuyuları Elektrik Malzemesi Alımı İşi	18.09.2023	62.050,00
	Elektrik Malzemesi Alımı İşi	02.10.2023	94.625,00
	Muhtelif Elektrik Malzemeleri Alımı	17.11.2023	135.450,00
	Elektrik Malzemesi Alımı	15.12.2023	117.100,00
Toplam			963.670,00
Firma 6	Tamir Tadilat İçin Malzeme Alınması İşi	04.01.2023	68.750,00
	Konteyner Cebi Hazırlanması Hizmet Alımı İşi	02.02.2023	140.000,00
	Çimento ve Boya Alımı İşi	20.02.2023	140.500,00
	Hazır Beton Alımı İşi	21.02.2023	137.500,00
	Doğal Kesme Taş Alımı İşi	02.05.2023	140.000,00
	Barbekülerinin Onarım ve Tadilat İşi	31.05.2023	141.000,00
	Demir Alımı İşi	14.06.2023	140.000,00
	Andezit Taşı Alımı İşi	12.07.2023	140.000,00
	Andezit Taşı (İşçilik Dahil) Alımı İşi	07.08.2023	139.500,00
	Baskı Beton Alımı İşi	06.09.2023	140.250,00
	Bazalt Taşı Alımı İşi	06.09.2023	140.400,00
	İnşaat Demiri Alımı İşi	18.09.2023	140.000,00
	Konteyner Cebi Hazırlanması İşi	09.10.2023	141.100,00
	C25-30 Hazır Beton Alımı İşi	12.10.2023	140.000,00
	Baskı Beton Alımı İşi	27.10.2023	140.000,00
	Beton İşçiliği Hizmet Alımı İşi	02.11.2023	140.000,00
	İstinat Duvarı Yapıtılması İşi	07.11.2023	140.360,00
	Seramik Malzeme Alımı	18.12.2023	139.700,00
Toplam			2.449.060,00
Firma 7	PVC İçme Suyu Borusu Alımı İşi	23.01.2023	70.500,00
	Boru Alımı İşi	22.02.2023	140.450,00
	Vana, Toz Gözlüğü ve Yağmurluk Alımı İşi	28.02.2023	47.500,00
	Hırdavat ve Avadanlık Malzemesi Alımı İşi	25.05.2023	140.500,00
	İnşaat Malzemesi Alımı İşi	7.06.2023	141.150,00
	Şiber Vana Alımı İşi	11.09.2023	142.000,00
	Boya ve Avadanlık Alımı İşi	19.09.2023	142.000,00
	Avadanlık Malzemesi Alımı	26.10.2023	142.000,00
	Bakım, Onarım ve Tadilat İşlerinde Kullanılmak Üzere Malzeme Alımı İşi	16.11.2023	140.000,00
	PVC Boru Alımı İşi	01.11.2023	142.000,00

	Sürgülü Vana Alımı İşi	01.12.2023	142.000,00
	Hırdavat Malzemesi Alımı	18.12.2023	142.000,00
	Kangal Boru Alımı	15.12.2023	142.000,00
Toplam			1.674.100,00
Firma 8	Medikal Malzemesi Alımı İşi	21.02.2023	140.900,00
	İlaç Alımı İşi	21.02.2023	140.560,00
	Medikal Malzeme Alımı İşi	29.11.2023	141.000,00
	Barınakta Kullanılmak Üzere Sarf Malzeme Alımı	08.12.2023	141.350,00
Toplam			563.810,00
Firma 9	Baskı Tabela İşleri Yaptırılması İşi	11.01.2023	70.300,00
	Baskı Yaptırılması İşi	12.01.2023	70.555,00
	Dijital Baskı Yaptırılması İşi	22.02.2023	138.425,00
	Tag Alımı İşi	23.02.2023	141.500,00
	Kolon Dikişli Çadır Baskı Alımı	13.10.2023	140.464,00
	Folyo ve Ayaklı Tabela Alımı İşi	11.10.2023	139.900,00
	Tabela Alımı İşi	25.10.2023	140.700,00
	Muhtelif Levha Malzemeleri Alımı İşi	17.11.2023	140.500,00
	Levha Tabela Mal Alımı İşi	23.11.2023	140.850,00
Toplam			1.123.194,00
Firma 10	Dijital Baskı Yaptırılması İşi	23.02.2023	141.550,00
	Çerçeve Alımı İşi	07.07.2023	141.500,00
	Yelek ve Şapka Alımı İşi	05.09.2023	140.950,00
	Duyuru Panosu Levhası Alımı	12.10.2023	140.350,00
	Çerçeve, Balon ve Afiş Alımı İşi	13.10.2023	141.850,00
	Dijital Baskı Yaptırılması Hizmet Alımı İşi	02.11.2023	140.300,00
	Kâğıt Baskı Yaptırılması İşi	09.11.2023	7.800,00
Toplam			854.300,00
Genel Toplam			12.043.675,00

Yukarıdaki tablolardan da görüleceği üzere Kamu İdaresi tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarında 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin (d) fıkrasında 2023 yılı için her bir alım için belirlenen 143.845 TL'lik limite uyulmuş olmakla birlikte niteliği itibarıyla aynı mahiyette olan yıl içerisinde sürekli tekrarlanan ve yakın tarihlerde yapılan mal ve hizmet alımları, parçalara bölünmek suretiyle gerçekleştirilmiştir.

Dolayısıyla İdare tarafından yapılan alımların, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörülen "temel ilkeler" çerçevesinde yine aynı Kanun'da düzenlenen usul ve esaslara göre temel ihale usulleri ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir. İhale ile temin edilmesi gereken ihtiyaçların parasal sınırın altında kalacak şekilde parçalara bölmek suretiyle karşılanması Kanun'un temel ilkelerine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak Kamu İdaresince ihtiyaç dâhilindeki mal ve hizmet alımları sistemli bir şekilde planlaması yapılmadan gerçekleştirilmektedir. Her yıl tekrarlanan mal ve hizmet alım ihtiyaçları birimlerden gelen talepler doğrultusunda belirlenmeli, alımlar sağlıklı bir planlamayla 4734 sayılı Kanun'da belirtilen temel ihale usulleriyle yapılmalıdır.

BULGU 20: Bazı Yapım İşlerinde “İnşaat Sigortası (Bütün Riskler)” Poliçesinde Yüzde İki'den Fazla Muafiyet Uygulanması

Yapım İşlerinin “İnşaat Sigortası (Bütün Riskler/All Risk)” poliçelerindeki bazı risk unsurlarına %2 (yüzde iki)'den fazla muafiyet uygulandığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun “İş ve işyerinin sigortalanması” başlıklı 9'uncu maddesinde; yapım işlerinde yüklenicinin ihale dokümanında belirtilen süre ve şartlara uygun olarak iş yerlerindeki her türlü araca-gerece, malzemeye ve oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı sigorta yaptırmayı zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin “İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması” başlıklı 9'uncu maddesine göre; sigorta poliçesinde tüm riskler için uygulanabilecek muafiyet oranı azami %2'dir. Deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri için uygulanabilecek koasürans oranı azami %20'dir. Bunun dışında kalan riskler için koasürans uygulanmaz. Muafiyet ve koasürans kısmına isabet eden hasarların karşılanması yüklenicinin sorumluluğundadır.

Yapılan incelemede; İdarenin bazı yapım işleri için düzenlenen inşaat sigortası poliçelerinde deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri dışında kalan bir takım riskler için muafiyet belirlendiği, bu suretle mevzuatınca belirlenen %2 oranının üzerinde muafiyet uygulandığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine İdare tarafından; 2024 yılı içerisinde yapım işlerine ilişkin olarak düzenlenen sigorta poliçelerinde (Bütün Riskler/All Risk) risk unsurlarına %2 muafiyet uygulandığı ifade edilmiş ve örnek sigorta poliçesinin de Kurum cevabı eki olarak gönderildiği belirtilmiştir.

İdare tarafından her ne kadar, 2024 yılında düzenlenen poliçelerde (Bütün Riskler/All Risk) risk unsurlarına %2 muafiyet uygulandığı ifade edilmiş olsa da, örnek olarak sadece bir yapım işine ait poliçe gönderilmiştir. İdare cevabında 2024 yılı içerisinde Belediye tarafından

sadece bir tane yapım işi ihale edildiğine dair bir ifade yer almamaktadır. Ayrıca geçmiş yıllarda ihale edilmek olmakla birlikte 2024 yılında devam eden yapım işlerine ait olup ta, Bütün Riskler/All Risk) risk unsurlarına %2'den fazla muafiyet uygulanmak suretiyle düzenlenmiş olan poliçelerin (bulgu 2022 yılı raporunda da yer aldığından geçmiş yıllarda düzenlenmiş ve %2'den fazla muafiyet uygulanmak suretiyle düzenlenmiş sigorta poliçeleri bulunmaktadır) zeyilname düzenlemek suretiyle düzeltildiğine dair her hangi bir açıklamaya da İdare cevabında yer verilmemiştir.

Sonuç olarak, mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; yapım işlerinin “İnşaat Sigortası (Bütün Riskler/All Risk)” poliçelerindeki bazı risk unsurlarına azami %2 (yüzde iki) muafiyet uygulanmalı; deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri dışındaki risklere ise koasürans uygulanmamalıdır.

BULGU 21: Fazla Çalışmada Mevzuatta Belirlenen Süreye Uyulmaması

İdare tarafından personel şirketinden temin edilen bazı işçilerin bir yıl içerisinde iki yüz yetmiş saati aşacak şekilde fazla çalışma yaptığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 41'inci maddesinin sekizinci fıkrasında; fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda 270 saatten fazla olamayacağı belirtilmiştir.

İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin “Fazla Çalışmada Sınır” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında da fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda 270 saatten fazla olamayacağı ve bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere değil işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; İdarede 2023 yılı içerisinde 270 saati aşacak şekilde fazla mesai yapan toplam 15 personel olduğu ve bu 15 personele 274-640 saat arasında fazla mesai yaptırıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 2023 yılında 06.02.2023 tarihli deprem nedeniyle Adıyaman iline personel görevlendirildiği için fazla mesai saatleri nin aşıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca 2024 yılında mevzuata uygun hareket edilmekte olduğu belirtilmiştir.

Sonuç itibarıyla, söz konusu düzenlemeler uyarınca işçilere bir yılda 270 saati aşacak şekilde fazla çalışma yaptırılmamalıdır.

BULGU 22: Teftiş Kurulu Müdürlüğüne Gerekli Şartlar Sağlanmadan Atama Yapılması

İdare tarafından Teftiş Kurulu Müdürlüğü Yönetmeliği hazırlanmadan söz konusu müdürlüğe müfettiş kadrosunda bulunmayan bir personelin atamasının yapıldığı ve fiilen icra edilmeyen bu kadronun kullanıldığı görülmüştür.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'in "Müfettiş ve mali hizmet uzmanı" başlıklı 12'nci maddesinin ikinci fıkrasında aynen;

"Bu Yönetmelik kapsamında teftiş kurulu başkanlığı ve/veya müdürlüğü bulunan mahalli idareler mevzuata uygun olarak hazırladıkları teftiş kurulu yönetmeliklerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından alınacak uygun görüşten sonra yürürlüğe koyarlar. Söz konusu yönetmelik için uygun görüş alınmadan müfettiş ve müfettiş yardımcılığı kadrolarına atama yapılamaz."

Denilmektedir.

Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından uygun görüş alındıktan sonra yürürlüğe konulması gerektiği ve yönetmelik yürürlüğe konulmadan müfettiş ve müfettiş yardımcılığı kadrolarına atama yapılamaması birlikte değerlendirildiğinde söz konusu Müdürlük kadrosunun bu niteliklere haiz personel tarafından yürütülmesi gerektiği gayet açıktır.

Yine anılan Yönetmelik'in "Kadroların tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanlarının hizmet gereklerine uygun olarak belirleneceği ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanlarının kullanılamayacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; İdare tarafından herhangi bir Teftiş Kurulu Müdürlüğü yönetmeliği hazırlanmadan ve dolayısıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından uygun görüş alınmadan Teftiş Kurulu Müdürlüğüne müfettiş sıfatına haiz olmayan bir personel atanmış ve bu personel tarafından fiilen herhangi bir görevin de yerine getirilmediği anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; Belediye Teftiş Kurulu Müdürlüğü kadrolarına müfettiş alımı çalışmalarına halihazırda devam edildiği ve alımdan sonra bu kadrolara atama yapılacağı ifade edilmiştir. Ancak İdare tarafından yapılan bu

açıklamanın bulgu konusu hususla ilgisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, Teftiş Kurulu Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecek olan idari işlemlerin geçerli olabilmesi adına İdare tarafından öncelikle fiilen yerine getirilmeyen görevlere ilişkin kadro unvanları kullanılmaması, Teftiş Kurulu Müdürlüğünün iş ve işlemleri ile söz konusu müdürlüğe atanma, vekalet etme gibi hususları düzenleyen bir yönetmelik hazırlanması ve Bakanlıktan uygun görüş alındıktan sonra söz konusu bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde atama ve diğer işlemlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 23: Ambalaj Atıklarının Toplanması ve Değerlendirilmesi Hakkının Bedelsiz ve İhalesiz Olarak Devredilmesi

İdarenin yetki ve sorumluluk alanındaki ambalaj atıklarının toplanması, taşınması, ayrıştırılması ve depolanması hizmetlerini içeren imtiyaz hakkının herhangi bir bedel alınmaksızın ihalesiz olarak Niğde Katı Atık Depo İşletme Birliğine devredildiği görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nda; atıkların üretiminin ve zararlarının önlenmesi veya azaltılması ile atıkların geri kazanılması ve geri kazanılabilen atıkların kaynağında ayrı toplanmasının esas olduğu; atık yönetim plânlarının hazırlanmasına ilişkin esasların, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği;

Üretici, ithalatçı ve piyasaya sürenlerin sorumluluğu kapsamında yükümlülük getirilen üreticiler, ithalatçılar ve piyasaya sürenlerin; ürünlerinin faydalı kullanım ömrü sonucunda oluşan atıkların toplanması, taşınması, geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertaraf edilmelerine dair yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve bunlara yönelik gerekli harcamalarının karşılanması, eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla Bakanlığın koordinasyonunda bir araya gelerek tüzel kişiliği haiz birlikler oluşturacakları;

Atık geri kazanım, geri dönüşüm ve bertaraf tesislerini kurmak ve işletmek isteyen gerçek ve/veya tüzel kişilerin, yönetmelikle belirlenen esaslar doğrultusunda, ürün standardı, ürünlerinin satışa uygunluğu ve piyasadaki denetimi ile ilgili izni, ilgili kurumlardan almak kaydı ile Bakanlıktan lisans almakla yükümlü oldukları; ayrıca evsel atıklar hariç olmak üzere, atık taşıma ve/veya toplama işlerini yapan kurum veya kuruluşların Bakanlıktan lisans almaları gerektiği;

Kirlenme ve bozulmanın önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan harcamaların kirlenme veya bozulmaya neden olan tarafından

karşılanaacağı; söz konusu maliyetin karşılanması için kirletenlerce ödenecek katkıların 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine tabi olduğu; bu doğrultuda olmak üzere, yurt içinde piyasaya arz edilen 2872 sayılı Kanun'a ekli listede yer alan ürünlerden poşetler için satış noktalarından, diğer ürünler için piyasaya sürenlerden/ithalatçılardan bu listede belirtilen tutarda geri kazanım katılım payı tahsil edileceği belirtilmiştir.

Kanun gereği çıkarılan Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nde de atıkların toplanması, taşınması, geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertaraf edilmeleri ve maliyetlerin karşılanması konularında benzer düzenlemeler yapılmış ve mevzuatında tanımlanan sistem doğrultusunda toplanan ambalaj atıklarının çevre lisanslı ambalaj atığı işleme tesislerine verilmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik'te ambalaj atıklarını piyasaya sürenlerin tanımı yapılmış ve sorumluluğu vurgulanmış, ayrıca yetkilendirilmiş kuruluşlardan bahsedilmiştir. Yetkilendirilmiş kuruluşlar, ambalajları piyasaya süren işletmelerin ambalaj atıkları yönetimi konusundaki sorumluluklarını yerine getirmek amacıyla kurulan ve Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlardır.

Bahsi geçen Yönetmelik'te, ambalaj atıklarının ayrı toplanmasından, 5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi kapsamında büyükşehir belediye sınırları içerisinde ilçe belediyeleri ve 5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi kapsamında belediyelerin sorumlu oldukları ifade edilmiştir. Bu sorumluluk kapsamında olmak üzere belediyeler;

Ambalaj atıklarının ayrı toplanması için mevzuatında yer alan hususlara uygun olarak toplama sistemini kurmakla, ambalaj atığı üreticileri tarafından toplama sistemine verilen ambalaj atıklarını ayrı toplamakla veya toplattırmakla; ambalaj atıklarının yönetimi için toplama ayırma tesisi kurmak/kurdurmakla, işletmek/işlettirmekle, kurduğu tesislere çevre lisanslı almak/aldırmakla veya bu faaliyeti çevre lisanslı toplama-ayırma tesisleri ile gerçekleştirmekle; ambalaj atıklarının yetkili olmayan kişiler tarafından toplanmasını önlemek amacıyla gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler. Belediyelerin birlik üyesi olmaları ve birlik tüzüğünde yer alması halinde, yönetim planının hazırlanması ve ambalaj atıklarının toplanması faaliyetleri, belediyeler adına üye oldukları birlik tarafından yerine getirilecektir.

Yukarıda belirtildiği üzere; ambalaj atıklarının toplanması, taşınması, geri dönüşüme tabi tutulması ya da bertaraf edilmesi konularında belediyelere çeşitli görev ve yetkiler verilmiştir. Bu bağlamda, ambalaj atıklarının yönetimi kapsamındaki toplama-ayırma işleri için lisanslı toplama-ayırma tesisi kurmaları ve işletmeleri ya da ambalaj atıklarını toplama

ayırıştırma işini çevre lisanslı gerçek veya tüzel kişilere yaptırmaları mümkündür. Ambalaj atığı toplama, taşıma ve ayırıştırma işlerini yapan ve Bakanlıktan çevre lisansı almış çok sayıda özel kuruluş vardır. Bu durumda ambalaj atık yönetimi kapsamındaki toplama, taşıma ve ayırıştırma hizmeti; belediye, yetkilendirilmiş kuruluş ve çevre lisanslı özel işletmeler ile koordinasyon halinde ve belediye ile özel işletme arasında imzalanan bir protokolle yapılacaktır. Bu bağlamda; kirlenme ve bozulmanın önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan harcamaların kirleten veya bozulmaya neden olanlar tarafından karşılanacağı ilkesi nedeniyle, çevre lisanslı kuruluşlar, topladıkları ambalaj atığının bedelini de piyasaya sürenlerin temsilcisi olan yetkilendirilmiş kuruluşlardan fatura karşılığı alacaklardır.

Diğer yandan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde; "*Katı atıkların toplanması, taşınması, ayırıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.*" belediyenin yetkileri ve imtiyazları arasında sayılmış ve belirtilen hizmetin Danıştay'ın görüşü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredilebileceği belirtilmiştir. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre de kira; taşınır ve taşınmaz malların ve hakların kiralanması veya kiraya verilmesi anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda katı atıkların toplanması, taşınması, ayırıştırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetlerin sonuçları itibarıyla gelir getirici faaliyetler olduğu kabul edilmelidir. Çünkü bahsedilen işlemlerden sonra, ambalaj atıklarının lisanslı geri dönüşüm tesislerine satışı yapılmaktadır. Bu nedenle, mevzuatında imtiyaz olarak belediyelere verilen bir hakkın işletilmek üzere gerçek veya tüzel kişilere devredilmesi belli usul ve esaslar çerçevesinde yapılacaktır. Dolayısıyla, bahsi geçen imtiyazın devredilmesi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre olabilecektir.

Yapılan incelemede; ambalaj atıklarının toplanması, taşınması, ayırıştırılması ve depolanması hizmetlerini içeren imtiyazın herhangi bir bedel alınmaksızın ihalesiz olarak Niğde Katı Atık Depo İşletme Birliğine devredildiği tespit edilmiştir.

Bu durumda, kirlenme ve bozulmanın önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan harcamaların kirleten veya bozulmaya neden olanlar tarafından karşılanacağı ilkesi nedeniyle çevre lisanslı kuruluşlar, topladıkları ambalaj atığının bedelini piyasaya sürenlerin temsilcisi olan yetkilendirilmiş kuruluşlardan fatura karşılığı

almalarının yanında, devredilen imtiyazın gelir getirici özelliğinden de yararlanmış olacaklardır. Zira toplanan ambalaj atıklarının lisanslı geri dönüşüm işletmelerine satışı yapılmaktadır. İdareye ait imtiyazın belirtilen şekilde devrinin kamu menfaatine ve mevzuata aykırı olduğu açıktır. Hâlbuki bahsi geçen imtiyazın, gelir getirici özellikte olması nedeniyle, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre devredilmesi/kiraya verilmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; İdarenin yetki ve sorumluluk alanındaki ambalaj atıklarının toplanması, taşınması, ayrıştırılması ve depolanması hizmetlerini içeren imtiyaz hakkının ihale ile devredilmesine ilişkin ihale işlemlerine başlanıldığı ve bu bağlamda konuyla ilgili şartnamenin hazırlık aşamasında olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; ambalaj atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması ve depolanması hizmetlerini kapsayan İdare imtiyazının/hakkının, söz konusu hizmetlerin idarece yapılmaması veya yapılamaması durumunda, ihale mevzuatına uygun olarak kiraya verilmesi kamu yararına olacaktır.

BULGU 24: Hafta Sonu Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının Hafta Tatili Günlerinde Alınması

İdare tarafından sadece ulusal bayram gününde açık olan iş yerlerinden alınması gereken “Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı”nın hafta sonları çalışan iş yerlerinden de alındığı görülmüştür.

7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 01.07.2017 tarihli ve 30111 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Kanun’un 1’inci maddesiyle 02.01.1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış, bunun yanında aynı Kanun’un 12’nci maddesiyle ise 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 58’inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hafta tatili ve ulusal” ibaresi “Ulusal” şeklinde değiştirilmiştir.

Madde metni değişiklik yapılmadan önce “*Hafta tatili ve ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı işyerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir.*” şeklinde iken bahse konu değişiklikle birlikte hafta tatili ibaresi metinden çıkarılmış ve “*Ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı*

işyerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir.” Şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre değişiklikten sonra “Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı” sadece ulusal bayram günlerinde çalışan iş yerlerinden alınmaktadır.

2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun’un 1’nci maddesine göre,

29 Ekim günü Ulusal Bayramdır. Bayram 28 Ekim günü saat 13.00’ten itibaren başlar ve 29 Ekim günü devam eder. Yukarıda yer verilen düzenlemelere göre iş yerlerince hafta tatili ve genel tatil günlerinde çalışılması durumunda Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabi olunmayacak, ulusal bayram günlerinde faaliyet gösterildiğinde ise söz konusu harca tabi olunmaya devam edilecektir.

Yapılan incelemede; İdarenin 2023 yılında uygulanan ücret tarifesinde “*Hafta tatili ve Ulusal Bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı işyerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir.*” şeklinde düzenleme yapıldığı ve hafta tatilinde çalışan işyerlerinden bu harcın alındığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; Ulusal tatil günlerinde çalışma ruhsatı bedelinin alınmakta olduğu ifade edilmiş ve ilgili tahsilat belgelerinin İdare cevabı eki olarak gönderildiği ifade edilmiştir. Ancak İdare cevabının bulgu konusu konu ile ilgisi bulunmamaktadır. Yazılan bulguda, ulusal tatil günlerinde çalışan iş yerlerinden “Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı” alınmaması konusu değil, “Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı”nın hafta sonları çalışan iş yerlerinden alınmayıp, sadece ulusal bayram gününde açık olan iş yerlerinden alınması gerektiği hususu vurgulanmıştır.

Sonuç olarak; Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının mükellefi, ulusal bayram olan Cumhuriyet Bayramı’nda çalışan iş yerleri olup söz konusu günde faaliyet gösteren iş yerlerinin tespiti yapılarak bu harcın tahsili sağlanmalı, bunun dışındaki iş yerlerinden söz konusu harç alınmamalıdır.

BULGU 25: Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinin Belirlenmemesi ve Tahsil Edilmemesi

Sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerecin Belediyenin sorumluluğunda olan yerlerden geçirilmesinden doğan geçiş hakkı ücretlerine Belediye Gelir Tarifesinde yer verilmediği, takip ve tahsilatının yapılmadığı

görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesine göre;

Geçiş hakkı: İşletmecilere, elektronik haberleşme hizmeti sunmak için gerekli şebeke ve altyapıyı kurmak, kaldırmak, bakım ve onarım yapmak gibi amaçlar ile kamu ve özel mülkiyet alanlarının altından, üstünden, üzerinden geçmeleri için tanınan hakları,

Geçiş hakkı sağlayıcısı: Geçiş hakkına konu olan kamuya ait ya da kamunun ortak kullanımında olan taşınmazlar da dahil olmak üzere, taşınmaz sahipleri ve/veya taşınmaz üzerindeki hak sahiplerini,

İşletmeci: Yetkilendirme çerçevesinde elektronik haberleşme hizmeti sunan ve/veya elektronik haberleşme şebekesi sağlayan ve altyapısını işleten şirketi, İfade etmektedir.

Mezkûr Kanun'un "Anlaşma serbestisi" başlıklı 25'inci maddesindeki düzenleme gereği, işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısı, ilgili mevzuata ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun düzenlemelerine aykırı olmamak koşulu ile geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere serbestçe yapabilmektedirler.

Sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerecin, taşınmazlardan geçirilmesiyle ilgili geçiş hakkına ve bu hakka ilişkin uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından, Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik 27.12.2012 tarih ve 28510 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Yönetmelik'in "Geçiş hakkına ilişkin anlaşma" başlıklı 8'inci maddesine göre işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısı, geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları serbestçe yapabilmektedirler.

Ayrıca "Geçiş hakkı ücretleri" başlıklı 9'uncu maddesinde; Geçiş hakkı kullanımında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait mülkiyet alanları dışında kalan yerler için Geçiş Hakkı Sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücretinin, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde belirtilen fiyatları aşamayacağı ve Tapuda kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı taşınmazlar için belirtilen ücret üst sınırı hariç olmak üzere, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde yer alan üst sınırları belirten fiyatların, her mali yılın başında Türkiye

İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılarak tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelik'e eklenen Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi incelendiğinde, büyükşehir belediyeleri dışında kalan il belediyelerinin, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan ve il belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler için de ücret tarifesi belirlendiği görülmektedir. Yönetmelik'te açıklanan tarifeye göre, bu yerlerden en fazla metrekaresi 0,70 TL geçiş hakkı ücreti alınacağı ve dolayısıyla söz konusu tutarın her yıl ÜFE'ye göre güncelleneceği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine Belediye Gelir Tarifesinde yer verilmediğinden söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsilinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, anılan Yönetmelik hükümleri gereği gelir kaybının önlenmesi amacıyla Belediye tarafından geçiş hakkı ücret tarifesinin belirlenmesi ve bu tarifeye göre geçiş hakkına ait ücretlerin tahakkuk ve tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Bazı Yapım İşlerinde “İnşaat Sigortası (Bütün Riskler)” Poliçesinde Yüzde İki'den Fazla Muafiyet Uygulanması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Bazı Yapım İşlerinde “İnşaat Sigortası (Bütün Riskler)” Poliçesinde Yüzde İki'den Fazla Muafiyet Uygulanması" başlığı altında 20 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
Mal ve Hizmet Alımlarının Parçalara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Mal ve Hizmet Alımlarının 4734 Sayılı Kanun'da Öngörülen İhale Usulleri Yerine Parçalara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi" başlığı altında 19 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
Ambalaj Atıklarının Toplanması ve Değerlendirilmesi Hakkının Bedelsiz ve İhalesiz Olarak Devredilmesi	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular"

			bölümünde "Ambalaj Atıklarının Toplanması ve Değerlendirilmesi Hakkının Bedelsiz ve İhalesiz Olarak Devredilmesi" başlığı altında 23 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
İdare Taşınmazlarının Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Süresiz Olarak Tahsis Edilmesi	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "İdare Taşınmazlarının Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Süresiz Olarak Tahsis Edilmesi" başlığı altında 15 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
Hafta Sonu Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının Hafta Tatili Günlerinde Alınması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Hafta Sonu Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının Hafta Tatili Günlerinde Alınması" başlığı altında 24 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
Teftiş Kurulu Müdürlüğüne Gerekli Şartlar Sağlanmadan Atama Yapılması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Teftiş Kurulu Müdürlüğüne

			Gerekli Şartlar Sağlanmadan Atama Yapılması" başlığı altında 22 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
Fazla Çalışmada Mevzuatta Belirlenen Süreye Uyulmaması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Fazla Çalışmada Mevzuatta Belirlenen Süreye Uyulmaması" başlığı altında 21 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
Su Abonelik Bedellerinin İadesinde Güncelleme Yapılmaması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Su Abonelik Bedellerinin İadesinde Güncelleme Yapılmaması" başlığı altında 6 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
Ücretsiz Su Kullanılan Yerlerde Sayaç Bulunmaması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Ücretsiz Su Kullanılan Yerlerde Sayaç Bulunmaması" başlığı altında 4 numaralı bulgu olarak yer almıştır.

İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Denetim Görüşünün Daayanağı Bulgular" bölümünde "İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi" başlığı altında 1 numaralı bulgu olarak yer almıştır.
İdarenin Ortağı Olduğu Şirketlerin Sermaye Tutarlarıyla Muhasebe Kayıtlarının Farklı Olması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Denetim Görüşünün Daayanağı Bulgular" bölümünde "İdarenin Ortağı Olduğu Şirketlerin Sermaye Tutarlarıyla Muhasebe Kayıtlarının Farklı Olması" başlığı altında 5 numaralı bulgu olarak yer almıştır.